

DORPSSTRAAT

- ERFPACHTOVEREENKOMST GEMEENTE JABBEKE
- PERIMETER BEHEERSPLAN (beschermd monument)
- & aangevuld met de Crossley dieselmotor

0 1 2 5m

MINISTÈRE DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE

Administration des Beaux-Arts, des
Lettres et de l'Éducation populaire.

SECRETARIE GENERAL DU MINISTÈRE
DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE,

Vu l'art. 5 de la loi du 10 mai
1940, relative aux délégations de
pouvoirs en temps de guerre;

Vu la loi du 7 août 1931 sur la
conservation des monuments et des
sites;

Vu les délibérations en date des
10 décembre 1943 et 21 janvier 1944,
de la Députation permanente du Con-
seil provincial de la Flandre occi-
dentale;

Vu les avis de la Commission Royale
des Monuments et des Sites,

A R R Ê T E :

Article unique. - Sont classés comme
"monument", conformément à la loi
du 7 août 1931, en raison de leur
valeur artistique, archéologique,
historique et esthétique, les mou-
lins à vent, dans la province de la
Flandre Occidentale, ci-après mention-
nés:

1° le moulin à vent en bois à Aalbe-
ke, cadastré: section B, n° 430 (OI a
00 ca), propriété de Versleyen, Char-
les, Henri, Victor, né à Zegelsem,
le 14 août 1885;

2° le moulin à vent en bois à Anze-
gem, cadastré: article 1504, section
n° 35 (05 a 90 ca), propriété de:
I) Van Ooteghem, Aloïs, né à Anzegem
le 17 juin 1898;

II) Van Ooteghem, Joseph, François,
né à Anzegem, le 4 septembre 1899;

III) Van Ooteghem, André, Augustinus,
né à Anzegem, le 10 juin 1901;

IV) Van Ooteghem, Vélère, Georges,
né à Anzegem, le 2 avril 1903;

V) Van Ooteghem, Marguerite, Marie,
Jeanne, Joseph, née à Anzegem, le
13 août 1904, épouse Van de Velde;

VI) Van Ooteghem, Gérard, Gerôme, né
à Anzegem, le 10 juin 1906;

VII) Van Ooteghem, Robert, Marie, Jozef
né à Anzegem, le 20 mars 1908;

VIII) Van Ooteghem, Médard, Albert,
Henri, René, né à Anzegem, le 30
septembre 1910.

MINISTERIE VAN OPENBAAR ONDERWIJS.

Bestuur van Schoone Kunsten,
Letteren en Volksopleiding.

DE SECRETARIS-GENERAAL van het Minis-
terie van Openbaar Onderwijs,

Gelet op art. 5 der wet van 10 Mei
1940 betreffende overdracht van be-
voegdheid in oorlogstijd;

Gelet op de wet van 7 Augustus
1931 op het behoud van monumenten en
landschappen;

Gelet op de beslissingen dd. 10 De-
cember en 21 Januari 1944 van de Be-
stendige Deputatie van den Provinci-
alen Raad van West-Vlaanderen;

Gelet op de adviezen van de Kon.
Commissie voor Monumenten en Land-
schappen,

B E S L U I T :

Eenig artikel: Worden als Monument ge-
rangscht, overeenkomstig de wet van
7 Augustus 1931, om reden van hun ar-
tistische, oudheidkundige, historische
en aesthetische waarde, de hiernaver-
melde windmolens in de provincie
West-Vlaanderen:

1° de houten windmolen te Aalbeke,
kadastraal bekend: sectie B, nr 430
(OI a 00 ca), eigendom van Versleyen,
Charles, Henri, Victor, geboren te Ze-
gelsem, den 14 Augustus 1885;

2° de houten windmolen te Anzegem,
kadastraal bekend: artikel 1504, sectie
F, nr 35 (05 a 90 ca) eigendom van:

I) Van Ooteghem, Aloïs, geboren te An-
zegem, den 17 Juni 1898;

II) Van Ooteghem, Joseph-François, ge-
boren te Anzegem, den 4 Septembre 1899;

III) Van Ooteghem, André-Augustinus, ge-
boren te Anzegem den 10 Juni 1909;

IV) Van Ooteghem, Valère-Georges, Henri,
geboren te Anzegem, den 2 April 1903;

V) Van Ooteghem, Marguerite, Marie, Jean-
ne, Joseph, geboren te Anzegem, den 13
Augustus 1904, echtgenote Van de Velde;

VI) Van Ooteghem, Gérard, Gerôme, geboren
te Anzegem, den 10 Juni 1906;

VII) Van Ooteghem, Robert, Marie, Jozef
geboren te Anzegem, 20 Maart 1908;

VIII) Van Ooteghem, Médard-Albert, Henri,
René, geboren te Anzegem, den 30 Sep-
tember 1910.

138
moulin à vent en bois à Breede-
cadastré: article 2516, section
n° 42 a (03 a 70 ca), propriété
Hubert, Henri, Joseph, né à Bree-
deno, le 28 janvier 1885;

Le moulin à vent à Jabbeke, cadas-
tré: article 766 (partie), section A,
n° 85 c (02 a 90 ca), propriété de
Kerrebrouck, Karel, Louis, né à
Jabbeke, le 7 août 1880;

Le moulin à vent en pierre, dénom-
mé "De Witte Molen" à Roksem, cadas-
tré: article 694, section B, n° 140 a
(03 a 35 ca), propriété de Dierickx-
Visschers, Gustaaf, Joseph, né à
Roksem, le 5 octobre 1894;

Le moulin à vent en pierre, dénom-
mé "Kadzandmolen" à Rumbek, cadas-
tré: article 3294, section B, n° 8404
(00 ca), propriété de Joye, Michiel,
à Izegem, le 22 février 1899;

Le moulin à vent en pierre à Sint-
Denijs, cadastré: article 792, sec-
tion 7, n° 183 b (00 a 50 ca), pro-
priété de Taelman, Andreas, Désiré,
à Heestert, le 19 juin 1917, et
épouse, Martroye, Martha, Augus-
tina, née à Zwevegem, le 27
septembre 1915;

Le moulin à vent en bois, sis au
lieu "Poelvoorde", à Wingene, ca-
dastre: section B, n° 254 a (07 a
00 ca), propriété de:

1) Baele, Marie, Pelagie, née à Len-
degem, le 17 août 1866;

2) Baele, Julius, né à Wingene, le 6
septembre 1869;

3) Baele, Marie, Mathilde, née à Win-
gène, le 12 décembre 1870;

4) Baele, Marie, Elisa, née à Wingene
le 25 mars 1877;

Le moulin à vent en bois à Zweve-
gem, cadastré: article 2812, section
D, n° 375 (00 a 18 ca), propriété de:

1) Bekaert, Geneviève, Fernande, Ma-
riosephte, née à Kortrijk, le 27
juin 1927;

2) Bekaert, Nicole, Marie, Madeleine,
épouse, Pauline, née à Kortrijk, le
23 mai 1928;

3) Bekaert, Jacqueline, Marie, Louise,
née à Kortrijk, le 12 janvier 1930.

3°de houten windmolen te Breedene,
kadastraal bekend: art. 2516, sectie C
nr 42 d (03 a 70 ca), eigendom van HU-
BERT, Henri, Joseph, geboren te Breedene,
den 28 Januari 1885;

4°de windmolen te Jabbeke, kadastraal
bekend, art. 766 (deel), sectie A, nr 85
C (02 a 90 ca) eigendom van Van Kerre-
brouck, Karel, Louis, geboren te Jabbeke,
den 7 Augustus 1880;

5°de steenen windmolen genaamd "De Witte
Molen" te Roksem, kadastraal bekend:
art. 694, sectie B, nr 140a (04 a 30 ca)
eigendom van Dierickx-Visschers, Gustaaf
Joseph, geboren te Roksem, den 5 Octo-
ber 1894;

6°de steenen windmolen genoemd "Kad-
zandmolen" te Rumbek, kadastraal bekend
art. 3294, sectie B, nr 81 (04 a 00 ca)
eigendom van JOYE, Michiel, geboren te
Izegem, den 22 Februari 1899;

7°de steenen windmolen te St. Denijs,
kadastraal bekend: art. 792, sectie A,
nr 183 b (00 a 50 ca) eigendom van Tael-
man, Andreas, Désiré, geboren te Heestert
den 19 Juni 1917, en zijn echtgenote
Martroye, Martha, Augusta, Emma, geboren
te Zwevegem, den 27 April 1915;

8°de houten windmolen, staande op het
gehucht "Poelvoorde", te Wingene, kadas-
traal bekend: sectie E, nr 254 a (07 a
70 ca) eigendom van:

1) Baele, Maria, Pelagie, geboren te Ian-
degem, den 17 Augustus 1866

2) Baele, Julius, geboren te Wingene den
6 November 1869;

3) Baele, Maria, Mathilde, geboren te
Wingene, den 12 December 1870;

4) Baele, Marie-Elisa, geboren te Wingene
den 25 Maart 1877;

9°de houten windmolen te Zwevegem,
kadastraal bekend: art. 2812, sectie D, nr
375 (00 a 18 ca) eigendom van:

1) Bekaert Geneviève, Fernande, Marie,
Joseph, geboren te Kortrijk, den 27 Juni
1927;

2) Bekaert, Nicole, Marie-madeleine, Leo-
nie, Pauline, geboren te Kortrijk, den
23 Mei 1928;

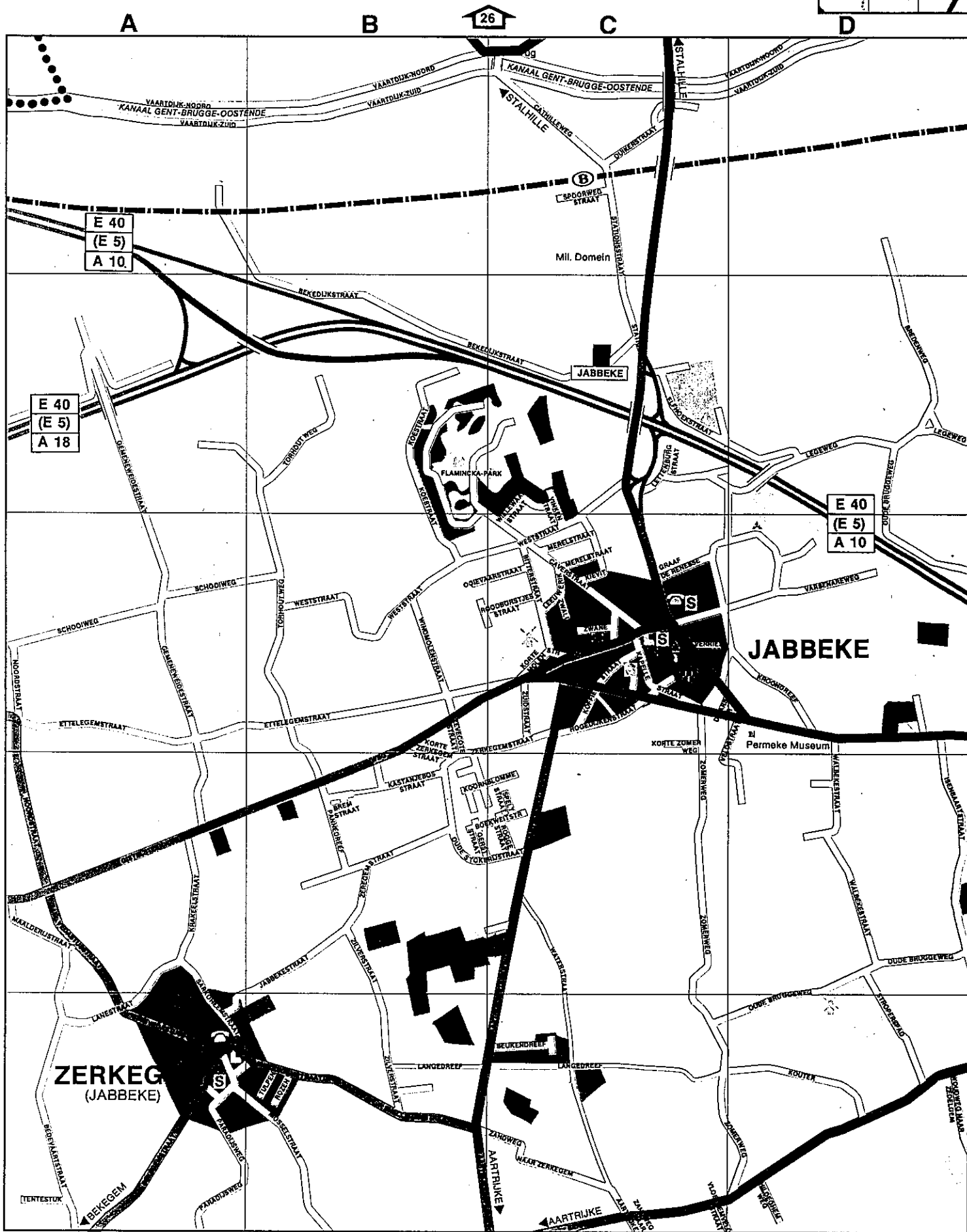
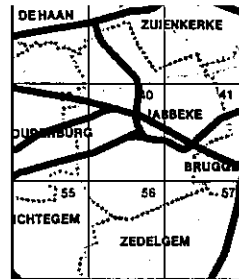
3) Bekaert, Jacquelingé Marie-Louise, Paul
geboren te Kortrijk, den 12 Januari
1930.

BRUXELLES, le

4 APR 1944

BRUSSEL, den

4 APR 1944

3e

a e e e -

JA (J) Sie

JABBEKE.

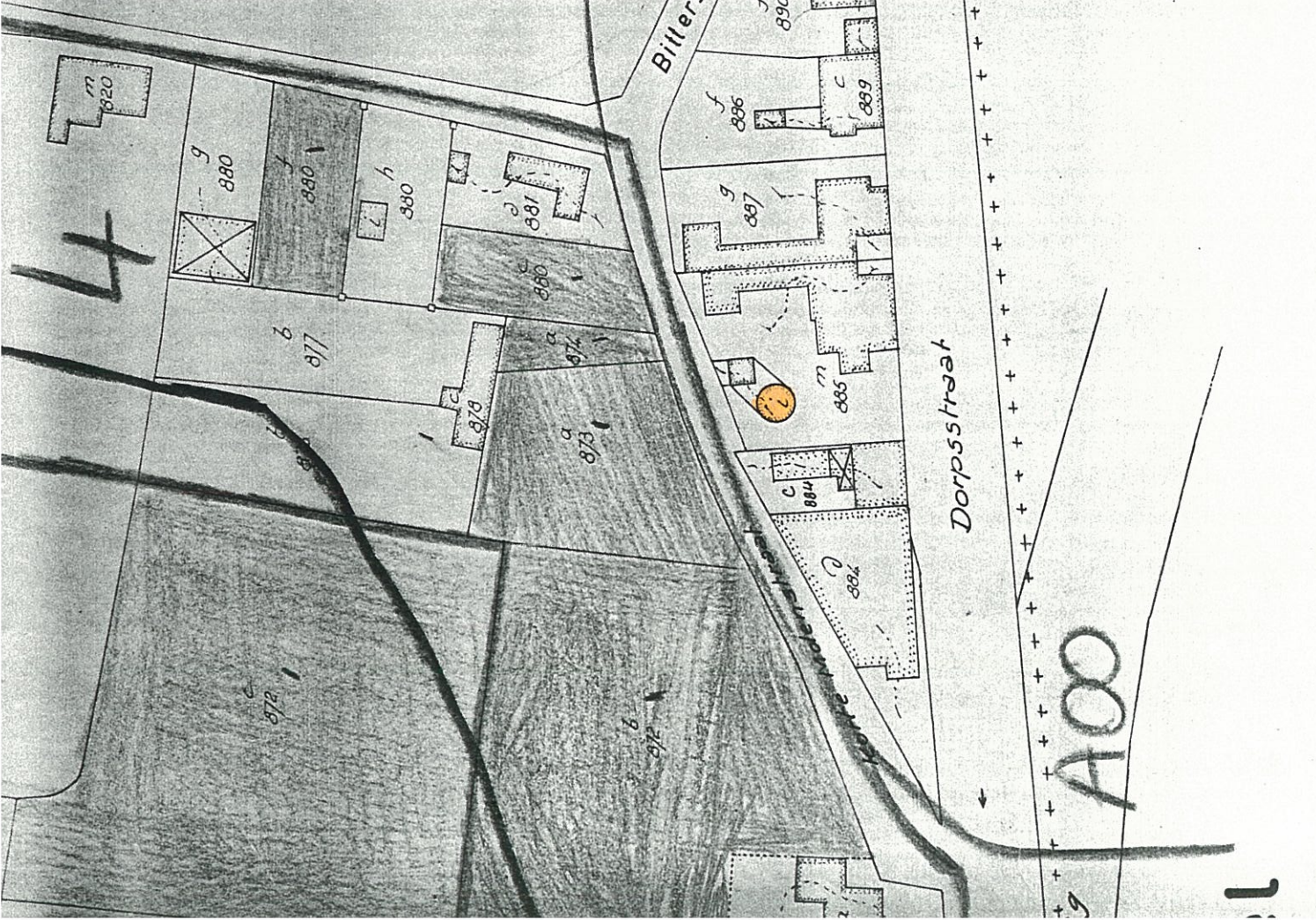
N° 0114

Stad - deel
Hartwijkseweg

Billerstraat

Dorpsstraat

A00

De Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed

Stenen romp van Molen van Kerrebrouck (ID: 88732)

Administratieve Gegevens

Alternatieve naam:

Provincie: West-Vlaanderen

Gemeente: Jabbeke

Deelgemeente: Jabbeke

Adres: Dorpsstraat 88-90

Status: [Bewaard](#)

Vastgesteld: Ja ([Vaststelling Bouwkundig Erfgoed 28-11-2014](#))

Beschermingen: ■ [OW000667](#)

Gebeurtenissen: ■ Adrescontrole Jabbeke (adrescontroles: 19-02-2008 - 19-02-2008).
■ Inventarisatie Jabbeke (geografische inventarisatie: 06-01-2005 - 01-01-2008).

Verdere informatie: ■ [Molen Van Kerrebrouck, Jabbeke | Flickr - Photo Sharing!](#)
■ [Molenecho's | Belgisch Molenbestand | <p>Molen Van Kerrebrouck</p>](#)

Beknopte karakterisering

Typologie: [bijgebouwen](#), [maalterijen](#), [molenaarswoningen](#), [windmolens](#)

Context:

Stijl:

Datering: [vierde kwart 19de eeuw](#), [vóór WO I](#), [na WO II](#)

Materiaal:

Soort:

Trefwoorden:

Beschrijving

* Dorpsstraat nrs. 88-90. Stenen romp van de "Molen van Kerrebrouck", beschermd als monument bij B.S.G. van 4 april 1944 / R.B. van 9 februari 1946.

Historiek. In 1844 stond een kleine houten molen op het perceel. In 1848 koopt de eigenaar Jacobus Janssen, wagenmaker-timmerman uit Jabbeke, de houten "Oostmolen" of "Kleine Molen" die tot dan toe in de Varsenareweg stond. De houten staakmolen wordt op teerlingen heropgebouwd en wordt in het kadaster geregistreerd als "windkoornmolen en wal". In 1852 wordt de molenuitbating verkocht aan Jan Coucke. Alfons Van Kerrebrouck-Van Parijs (Jabbeke) bedient vanaf 1877 de molen, en wordt in 1895 ook eigenaar. In 1881 wordt de molen met een stoommachine uitgerust. In 1911 wordt de afbraak en vervanging door een stenen molen geregistreerd, een mutatie die meer dan tien jaar voordien plaats vond. In deze bouwfase wordt een stellingmolen gebouwd met een kap die afkomstig was van een stenen molen van de Gistelse burgemeester en molinoloog Alfred Ronse, cf. inschrift "18 AR 92". Er werd ook een 18de-eeuws klauwrijzer verwerkt, cf. opschrift "PDL 1768". In 1911-1912 wordt ten zuiden van de molen een bijgebouwtje gerealiseerd. In 1939 wordt een roed uitgehaald; tot in 1945 maalt men verder met de andere roede, die in 1948 samen met de volledige kap verwijderd wordt. Vanaf dan wordt de molen met een armgasmotor aangedreven. In 1952 wordt de molen verkocht door Karel Van Kerrebrouck aan zijn zoon Alfons Van Kerrebrouck, beiden molenaars in Jabbeke. In 1954 bouwt de molenaar een nieuwe woning ten zuidoosten van de molen. In 1961 wordt de armgasmotor door een dieselmotor vervangen, wat wellicht de registratie van een nieuw bijgebouw in 1963 verklaart. De molenromp en maalderij zijn niet meer in gebruik.

Beschrijving. Hoge smalle molenromp van een bakstenen stellingmolen op een molenwal. Gele baksteen, rechthoekige muuropeningen. Benedenverdieping en vijf zolders. Op de benedenverdieping was een olieslagert Mechanische maalderij met een maalgang die van een andere maalderij afkomstig is. Oorspronkelijk kon ook mechanische gewerkt worden met twee koppels stenen op de tweede zolder. Maalzolder met ijzeren koningsspil die doorloopt tot boven. Steenzolder met één van de twee koppels stenen ter plaatse; de andere ligt in de tuin. Luizolder. Binnenwerk deels bewaard met o.m. de ijzeren koningsspil, kamwielen, twee steenkoppels, haverpletter, dieselmotor en transmissieriem.

KADASTERARCHIEF WEST-VLAANDEREN, 207: Mutatieschetsen, Jabbeke, 1852/10, 1911/8, 1912/1, 1952/7, 1954/5, 1963/11.

CORNILLY J., Monumentaal West-Vlaanderen, Beschermd monumenten en landschappen in de provincie West-Vlaanderen, Deel III: Arrondissementen Brugge, Diksmuide, Oostende en Veurne, Brugge, 2005, p. 109.

DENEWET L., Molenaar Alfons Van Kerrebrouck uit Jabbeke overleden, in West-Vlaams Molenblad, jg. 19, nr. 2004, p. 165-166.

DEVLIEGHER L., De molens in West-Vlaanderen, in Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen, 9, Tielt, 1984, p. 236-237.

VAN EENOO A., Jabbeke. Histories en legenden, deel II, Jabbeke, s.d., p. 237-239.

www.molenechos.org

Bron: Hooft E. met medewerking van Boone B., Callaert G., De Bodt V. & Santy P. 2007: *Inventaris van het bouwkundig erfgoed, Provincie West-Vlaanderen, Gemeente Jabbeke, Deelgemeenten Snellegem, Stalhille, Varsenare en Zerkegem*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen WVL35, (onuitgegeven werkdocumenten).

Auteurs: Hooft

Relaties

- maakt deel uit van [Dorpsstraat](#)

U kunt deze pagina citeren als:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2015: *Stenen romp van Molen van Kerrebrouck*. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/88732> op 10-12-2015 10:32.

Geotechniek

Technologiepark - gebouw 905

9052 ZWIJNAARDE

T 09 240 75 11

mow.vlaanderen.be

**VERSLAG OVER DE RESULTATEN VAN DE SONDERINGEN UITGEVOERD VOOR DE
RENOVATIE VAN DE MOLEN VAN KERREBROECK TE JABBEKE.**

GEO-16/040

VERSLAG OVER DE RESULTATEN VAN DE SONDERINGEN UITGEVOERD VOOR DE RENOVATIE VAN DE MOLEN VAN KERREBROECK TE JABBEKE.

Met de mail van 25/03/2016 verzocht mevrouw Rita De Hertog, Agentschap Onroerend Erfgoed, Team beheer Oost- en West-Vlaanderen, de afdeling Geotechniek, departement Mobiliteit en Openbare Werken, Vlaamse overheid, een geotechnisch onderzoek uit te voeren in het kader van de renovatie van de molen van Kerrebroeck te Jabbeke.

De opdracht werd ingeschreven onder het volgende dossiernummer GEO-16/040: 3 sonderingen

De afdeling Geotechniek is

- ISO/IEC 17025 geaccrediteerd voor het uitvoeren van sonderingen – BELAC 177-TEST;
- ISO 9001 geaccrediteerd voor al haar activiteiten.

Dit verslag moet steeds in zijn geheel worden gelezen. Het is dan ook niet toegelaten delen ervan te reproduceren en te verspreiden. Enkel kopieën van het volledige verslag mogen verspreid worden.

=====

1. Resultaten van de sonderingen

1.1. Gegevens over de uitvoeringsplaatsen

De site waar de sonderingen werden uitgevoerd, is gesitueerd op de bijlage "algemeen liggingsplan", uittreksel uit de topografische kaart op schaal 1/10000.

De uitvoeringsplaatsen van de sonderingen, genummerd S1 t.e.m. S3, zijn ingetekend op de bijlage "situatieplan", opgemaakt aan de hand van een orthografische kaart op schaal 1/500.

S1 bis werd extra uitgevoerd tussen S1 en S2 dit omdat er bij S2 geen opmeting kleef werd geregistreerd tussen 0.8 en 3 meter diepte.

Voor verdere informatie over de sonderingen en boringen die voorheen in de omgeving van de huidige proeven zijn uitgevoerd, verwijzen wij naar de Databank Ondergrond Vlaanderen en de verslagen van de afdeling Geotechniek/ Rijksinstituut voor Grondmechanica.

De uitvoeringsplaatsen van de sonderingen werden ter plaatse door de afdeling Geotechniek op terrein uitgezet, conform de wensen van de opdrachtgever.

De coördinaten van de onderzoekspunten (Lambert-coördinaten) en de aanvangspeilen van de proeven (T.A.W.-peilen), opgemeten door de afdeling Geotechniek, zijn meegedeeld in de hoofding van de weerstandsdiagrammen van de sonderingen.

1.2. Uitvoeringswijze van de sonderingen

De elektrische sonderingen worden uitgevoerd volgens de voorschriften bepaald in de internationale standaard "International standard EN ISO 22476-1:2012 Geotechnical investigation and testing – Field testing – Part 1: Electrical cone and piezocone penetration tests".

Op verzoek kan de meetonzekerheid op de uitgevoerde proeven worden bekomen.

De sonderingen S1, S1bis en S2 werden uitgevoerd met een hydraulisch aangedreven 200kN-sondeerapparaat opgesteld op een rupsvoertuig. De nodige reactiekracht tot circa 160kN voor het wegdrukken van de sondeerbuisen werd geleverd door het gewicht van het rupsvoertuig.

De sondering S3 werd uitgevoerd met het los rups-apparaat (100kN) wegens de beperkte toegankelijkheid en de nabijheid van de molen. De rups werd in de grond verankerd om de nodige reactiekracht voor het wegdrukken van de sondeerbuisen te kunnen leveren.

De sonderingen werden uitgevoerd met de elektrische conus. Bij het uitvoeren van de sonderingen werden om de 0.02 m de conusweerstand en de plaatselijke wrijvingsweerstand opgemeten.

Van bij de aanvang van de sondering werd de eindbuis met kleefvanger aangewend.

1.3. Weerstanddiagrammen

De resultaten van de sonderingen zijn op de bijlagen "weerstanddiagrammen" weergegeven.

Voor de elektrische sonderingen vindt men een diagram met de variatie van de conusweerstand q_c (in MPa), de plaatselijke wrijvingsweerstand f_s (in MPa) en het wrijvingsgetal $R_f = f_s/q_c$ (in %) in functie van de diepte.

Een zeer lage plaatselijke wrijvingsweerstand f_s kan als gevolg van de meetnauwkeurigheid van het meetlichaam een meetwaarde opleveren die gelijk is aan of zelf iets kleiner is dan nul. Hierdoor wordt het corresponderende wrijvingsgetal R_f eveneens nul of negatief. Bij de interpretatie van deze waarden voor f_s en R_f moet hiermee rekening gehouden worden.

Het wrijvingsgetal R_f geeft bijkomende informatie over de natuur van de grond. Door verschillende auteurs is een verband gelegd tussen het wrijvingsgetal en de natuur van de grond. Voor verdere gegevens wordt verwezen naar het boek Grondmechanica - Deel 2b - Prof. dr. ir. W. Van Impe. Deze interpretatie is slechts benaderend. Indien de natuur van de grond nauwkeurig dient gekend te zijn, is het nodig onderkeningsboringen uit te voeren.

In sommige gevallen worden de sondeerbuizen op en neer bewogen om de sondeerdiepte te vergroten. Hierdoor kan er plaatselijk een terugval in de conusweerstand $q_c /$ en de plaatselijke wrijvingsweerstand $f_s /$ en de zijdelingse wrijvingsweerstand Q_s optreden. Dit wordt gekenmerkt op de diagrammen met de letter E.

De betekenis van de op de weerstandsdiagrammen gebruikte symbolen is meegedeeld op de bijlage "verklaring symbolen op de diagrammen". De resultaten van de proeven zijn in tabelvorm meegedeeld als Excelbestanden op de CD-ROM in bijlage, achteraan in het verslag. De verklaring van de symbolen in deze tabellen is gegeven op de bijlage "verklaring symbolen in de berekeningstabellen".

Voor een verdere beschrijving van de uitvoeringswijze van de sonderingen en voor de betekenis van de verkregen resultaten, wordt onder andere verwezen naar het boek Grondmechanica - Deel 2b - Prof. Dr ir W. Van Impe.

2. Aanvullende gegevens over het waterpeil opgetekend tijdens de uitvoering van de sonderingen

Tijdens de uitvoering van de sonderingen en meer bepaald na het uittrekken van de sondeerbuizen wordt in het ontstane sondeergat het waterpeil opgemeten. Indien het sondeergat is dichtgevallen vooraleer vrij water wordt waargenomen kan enkel dit peil worden genoteerd.

De gegevens betreffende het waterpeil en het tijdstip van opmeten zijn vermeld in de hoofding van de weerstandsdiagrammen van de sonderingen.

3. Lengteprofiel

De conusweerstanddiagrammen van de uitgevoerde sonderingen zijn overzichtelijk voorgesteld op de bijlage "lengteprofiel".

Op het lengteprofiel is naast de conusweerstanddiagrammen het waterpeil genoteerd dat na uitvoering van de sondering in het sondeergat werd opgemeten. Indien het sondeergat was dichtgevallen vooraleer vrij water werd onderkend kon enkel het peil waarop het sondeergat was dichtgevallen worden genoteerd.

- oOo -

06/06/2016

Departement Mobiliteit en Openbare Werken
(DMOW) – GEOTECHNIEK

Ing. Dirk Baerts
Adjunct van de directeur

ir. Leen Vincke
ingenieur

OVERZICHT VAN DE BIJLAGEN

Bijlagen	1/1	algemeen liggingsplan
	1/2	situatieplan
	2/1 t/m 2/4	weerstandsdigrammen
	3	verklaring symbolen op de diagrammen
	4	verklaring symbolen in de berekeningstabellen op de CD-ROM
	5	lengteprofiel (als losse bijlage achteraan in verslag)

CD-ROM als aparte bijlage achteraan in het verslag.

Jabbeke

De molen van Kerrebroeck

Situatieplan

Schaal 0 1 2 4 6 8 10 Meters

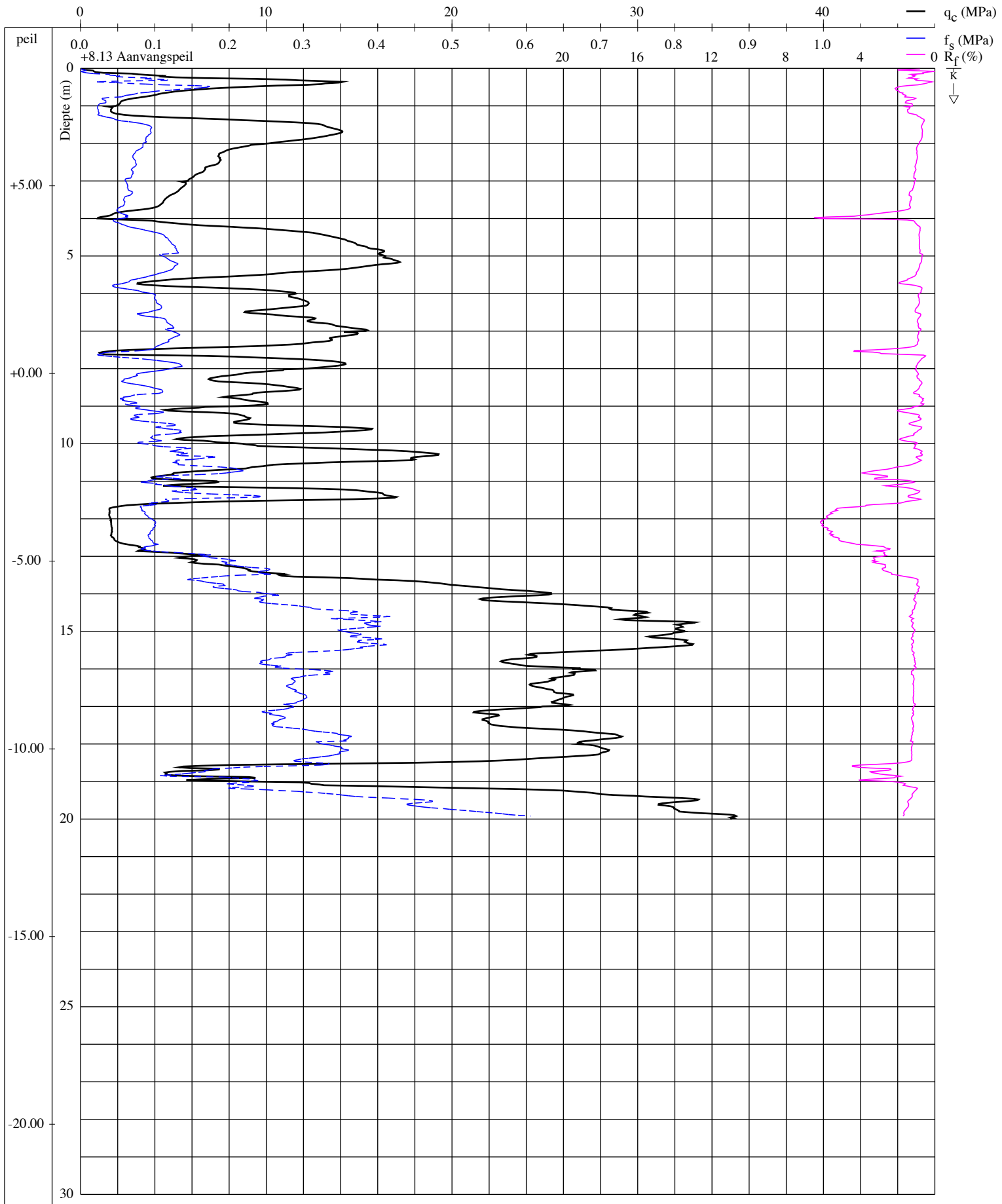
Legende

 GEO-16/040 (sonderingen)

SONDERING (CPT-E)

Dossier GEO-16/040	Datum 12/05/2016	JABBEKE x=60424.15 y=208706.77 z=+8.13	Proef S1
------------------------------	----------------------------	--	--------------------

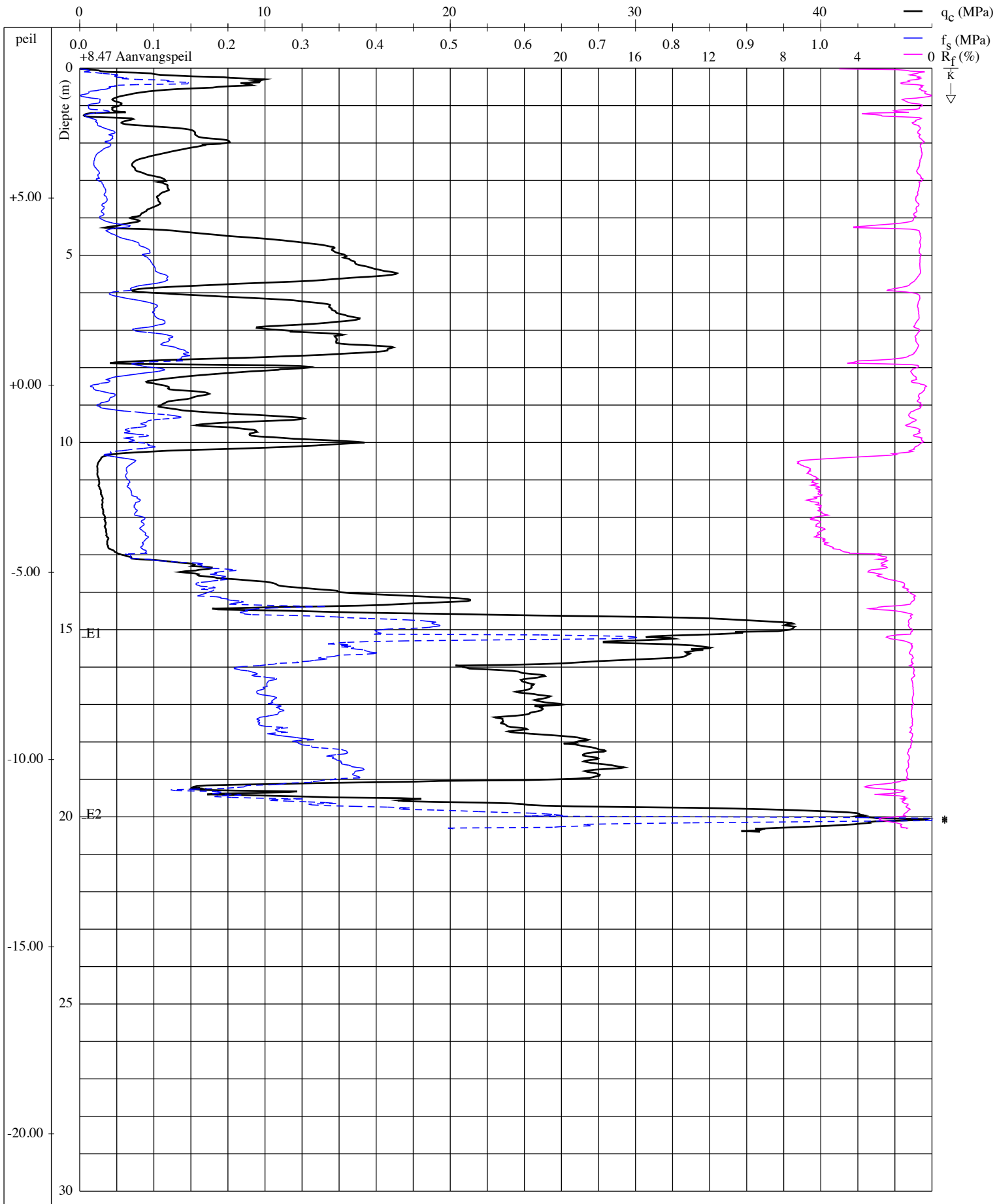
Apparaat : 200kN - RUPS - TE1 Conus : E Uitgevoerd door: VO - Afdeling Geotechniek
 Sondeergat dicht op : 1.25 m(peil +6.88) opgemeten op 12/05/2016 09:45 Toepassingsklasse 2
 Uitgevoerd conform NBN EN ISO 22476-1

SONDERING (CPT-E)

Dossier GEO-16/040	Datum 17/05/2016	JABBEKE x=60422.21 y=208710.24 z=+8.47	Proef S1bis
------------------------------	----------------------------	--	-----------------------

Apparaat : 200kN - RUPS - TE1	Conus : E	Uitgevoerd door: VO - Afdeling Geotechniek
Sondeergat dicht op : 1.75 m(peil +6.72) opgemeten op 17/05/2016 08:15		Toepassingsklasse 2
		Uitgevoerd conform NBN EN ISO 22476-1

SONDERING (CPT-E)

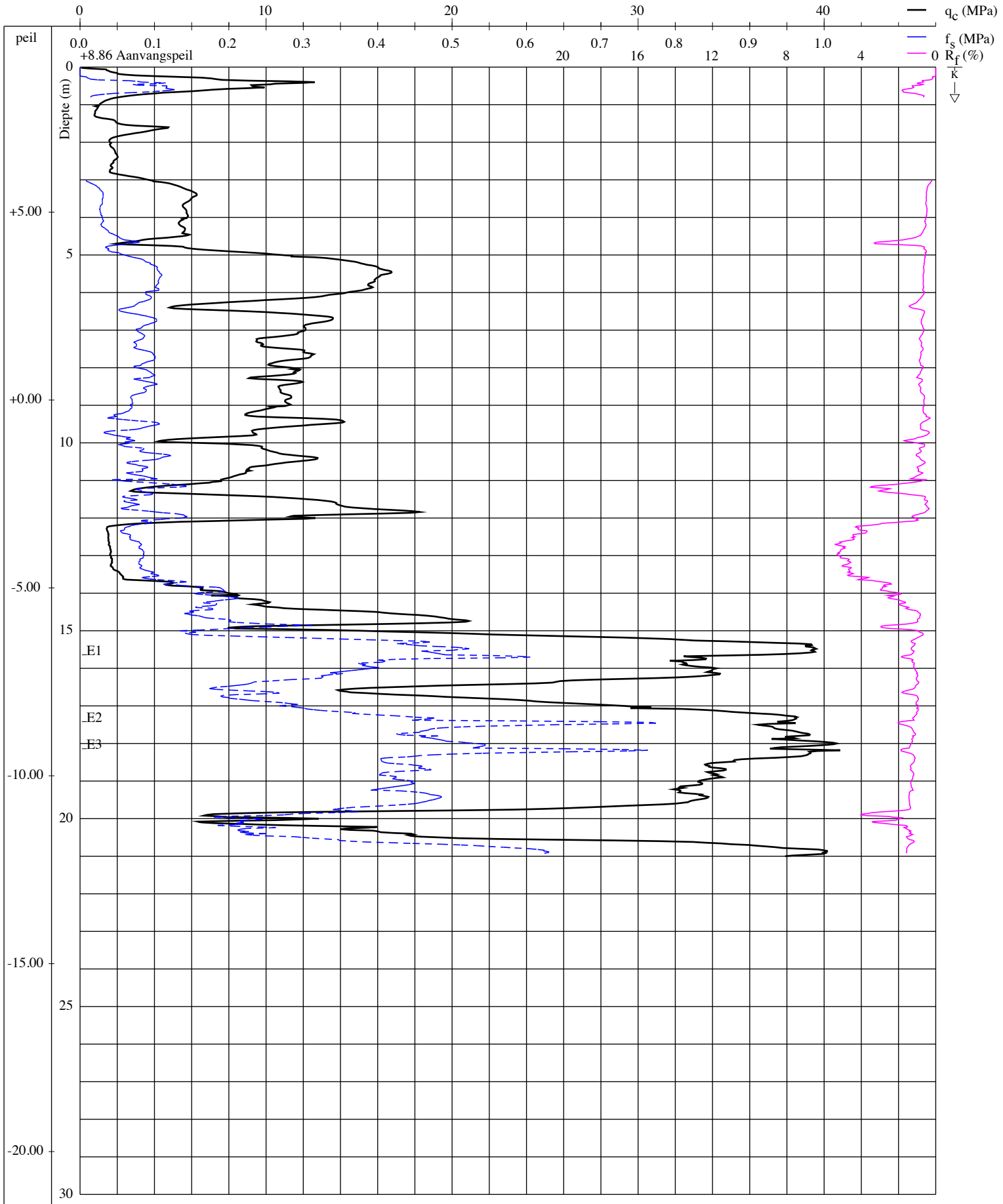
Dossier GEO-16/040	Datum 12/05/2016	JABBEKE x=60420.15 y=208713.48 z=+8.86	Proef S2
------------------------------	----------------------------	--	--------------------

Apparaat : 200kN - RUPS - TE1
 Sondeergat dicht op : 2.15 m(peil +6.71) opgemeten op 12/05/2016 11:35

Conus : E

Uitgevoerd door: VO - Afdeling Geotechniek
 Toepassingsklasse 2
 Uitgevoerd conform NBN EN ISO 22476-1

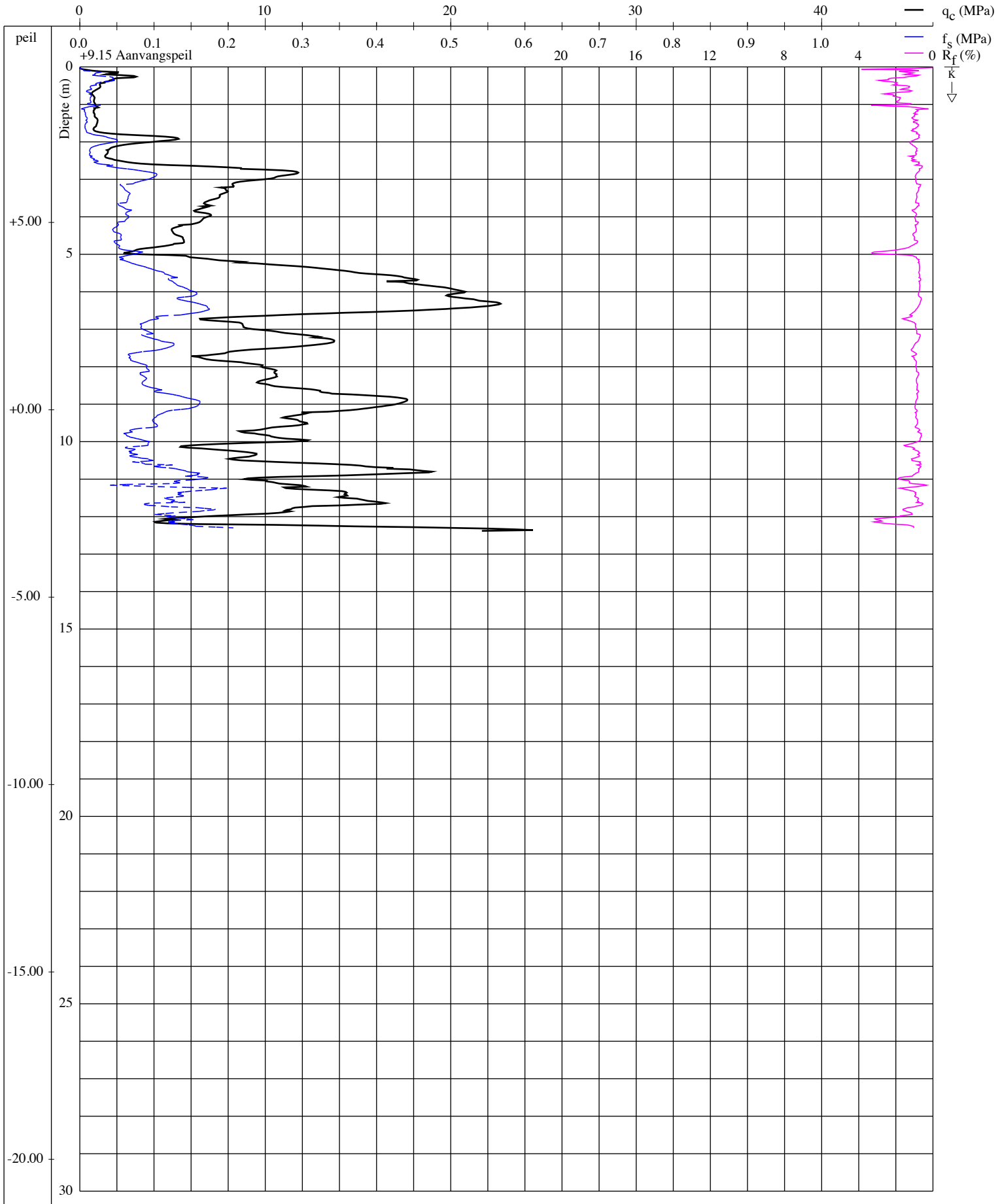
Opmerkingen: geen opmeting kleef tussen 0.82 en 3.0 m diepte

SONDERING (CPT-E)

Dossier GEO-16/040	Datum 13/05/2016	JABBEKE x=60415.96 y=208718.29 z=+9.15	Proef S3
------------------------------	----------------------------	---	--------------------

Apparaat : 100kN - LOS - TE1	Conus : E	Uitgevoerd door: VO - Afdeling Geotechniek
Sondeergat dicht op : 1.70 m(peil +7.45) opgemeten op 13/05/2016 13:30		Toepassingsklasse 2
		Uitgevoerd conform NBN EN ISO 22476-1

VERKLARING VAN DE SYMBOLEN GEBRUIKT OP DE
SONDEERDIAGRAMMEN

Symbool	Verklaring
N	diepsondering aangevangen of voortgezet met de gewone eindbuis
K	diepsondering aangevangen of voortgezet met de gewone eindbuis voorzien van een kleefvanger teneinde de wrijvingsweerstand op de mantel van de buizen te reduceren om grotere diepten te kunnen bereiken ; aan de wrijvingsweerstand opgemeten bij gebruik van een kleefvanger mag echter niet meer dezelfde betekenis worden gehecht als aan deze opgemeten bij aanwending van de gewone eindbuis
E	sondeerbuizen op en neer bewogen om de wrijvingsweerstand te verminderen om een grotere sondeerdiepte te kunnen bereiken
V	diepte waarop voerbuizen werden geplaatst of bijgeplaatst tot de op de berekeningstabellen aangegeven diepten, teneinde een betere geleiding van de sondeerbuizen te verkrijgen en een uitbuigen van deze buizen in de bovenlagen te beletten ; hierdoor werd de wrijving over de betrokken hoogte van de sondeerbuizen uitgeschakeld
B	dikte waarover de sondeerbuizen door een harde laag werden doorgedrukt zonder opmeting van de weerstanden
S	diepsondering onderbroken en de volgende werkdag verdergezet
*	verwijzing naar de berekeningstabellen
>	werkelijke waarde groter dan de aangegeven waarde

Opdracht: **GEO-16/040**

Bijlage: 3

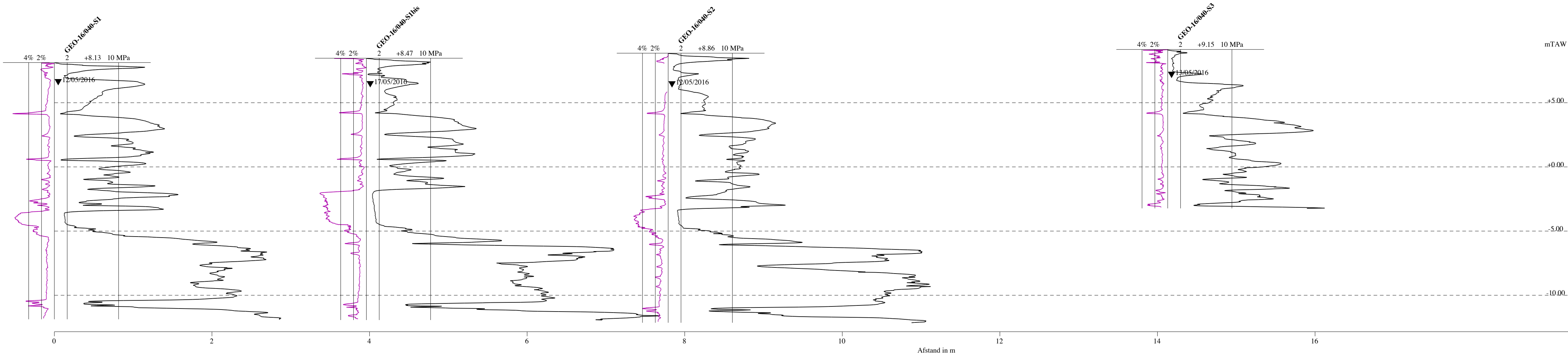
**VERKLARING VAN DE SYMBOLEN IN DE HOOFDING VAN DE
BEREKENINGSTABELLEN**

Symbool	Verklaring
DIEPTE	diepte in meter
σ'_v	korrelspanning
q_c	conusweerstand in MPa
f_s	plaatselijke kleef in MPa
R_f	wrijvingsgetal (f_s/q_c) in %
Q_t	totale weerstand in kN
Q_{st}	zijdelingse wrijvingsweerstand in kN
u_T	waterspanning in kPa

Opdracht: **GEO-16/040**

Bijlage: 4

 waterpeil + datum
  sondeergat dicht + datum

bijlage 11 : AFWEGEN DIVERSE BOUW- & MOLENTECHNISCHE RESTAURATIEOPTIES

Verschillende restauratieopties werden in overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed en de gemeente Jabbeke & op basis van de diagnosesnota en de resultaten uit de diverse vooronderzoeken afgewogen. Er werden héél wat vragen gesteld :

- Wordt het een loutere bouwtechnische conservatie van de molenromp ?
- Wordt het een volwaardige maal- & draivaardige restauratie ?
- Wordt het weer een complete windmolen met houten stelling, kap, wiekenkruis als er draai- & maalvaardig wordt gerestaureerd ?
- Wordt de molen gerestaureerd volgens de toestand begin 20ste eeuw : aandrijving door de wind, al dan niet aangevuld met een mechanische aandrijving, wél wetende dat dit toen zó was om dagdagelijks te kunnen draaien en malen ... wat op heden wellicht niet de bedoeling kan zijn.
- Wordt de molen gerestaureerd volgens de toestand in 1945 ten tijde van de bescherming, er was nog slechts 1 wiek aanwezig én alleen maar een mechanische aandrijving ?
- Wordt de molen gerestaureerd volgens de toestand in de jaren 90 : als molenromp restaureren ?
- Krijgt de molen een herbestemming ?

1911 - 1939
volwaardige stellingmolen
aan de Dorpsstraat
houten berging

1939 - 1948 (beschermd 1944)
toegetakelde stellingmolen, 1 wiek
aan de Dorpsstraat
houten berging

1948 – 2016
op heden nog slechts een molenromp
aan de Kleine Molenstraat
berging in betonplaten & golfplaten

De bouwhistoriek van de Molen Van Kerrebroeck is sowieso zéér belangrijk in het bepalen van enerzijds de beheersdoelstellingen en anderzijds de restauratieopties :

- 1848 houten staakmolen
- 1881 **stoommachine aanwezig**, zgn. **locomobiel**, waarmee vroeger werd gedorst
- 1901 molenkast op een vrij hoog torenkot met gaanderij
- 1910 **verplaatsbare benzinemotor** vervangt de stoommachine
- 1911 **de onderbouw werd hoger opgemetseld tot stenen stellingmolen met 5 zolders**
- 1911 vrijstaand houten bijgebouw aan de Dorpsstraat
- 1933 **aandrijving door armgasmotor** (gaz pauvre) vanuit een vrijstaand gebouwtje
- 1939 uithalen één houten buitenroede, molen blijft draaien met één binnenroede
- 1944 bescherming als monument**
(op het beschermingsplan staat alleen nog een bijgebouw nabij Korte Molenstraat)

- 1945 gestopt met malen met ijzeren binnenroede
- 1948 **originele kap van Alfred Ronse met de wiek wordt volledig verwijderd & aandrijving met armgasmotor**
- 1951 **aandrijving door gloeikopdiesel**
- 1961 **aandrijving door Engelse Crossley-dieselmotor** van 26 pk, 340 toeren / minuut
- 1963 nieuw bijgebouw nabij de Korte Molenstraat

Vaak wordt het **beschermingsbesluit als vertrekbasis** genomen voor het bepalen van de restauratieoptie. Zoals reeds eerder aangehaald is de Molen Van Kerrebroeck op 4 april 1944 vrij algemeen beschermd als monument, samen met een achttal andere windmolens in de provincie West-Vlaanderen beschermd als monument om reden van hun **artistieke, oudheidkundige, historische en esthetische waarde**. Nadere verduidelijkende informatie over de toestand van de Molen Van Kerrebroeck op die datum is er gewoonweg niet opgenomen in het Beschermingsbesluit : er is ook geen inhoudelijk dossier toegevoegd.

Uit verschillende historische bronnen is af te leiden dat de Molen Van Kerrebroeck ten tijde van de bescherming (d.d. 4 april 1944) draaide met slechts 1 wiken van een volwaardig wikenkruis én dat de aandrijving ook mogelijk was door een armgasmotor vanuit een vrijstaand gebouw, toen vooral gebruikt als de wind het liet afweten én 1 wiek onvoldoende wind kon vangen om de steenkoppels in te schakelen.

Niettegenstaande het bijgebouw niet ingekleurd is op het plan behorende bij het Beschermingsbesluit d.d. 4 april 1944 maakt de volledige mechanische aandrijving wel onlosmakelijk deel uit van het resterende industrieel erfgoed op de molensite.

Er dient wel opgemerkt dat de Molen Van Kerrebroeck steeds heeft moeten zorgen voor " brood op de plank " voor de familie en dit heeft door de jaren heen geleid tot vele " toen moderne " oppuntstellingen met " volwaardige toekomstperspectieven ". Er is zéér duidelijk een periode voor én een periode na de bescherming, die wij in het kort kunnen samenvatten als :

- voor de bescherming : windaandrijving, & gratis ...
- na de bescherming : mechanische aandrijving, & kostelijk ...

We zullen nu meerdere **restauratie-** & **conservatie-** opties nader bestuderen en bespreken. Wij splitsen deze omwille van hun technische specificiteit op in enerzijds bouwtechnische & anderzijds molentechnische ingrepen.

A. BOUWTECHNISCHE OPTIES

- A.1 RESTAURATIE MOLENROMP OP KLASSIEKE WIJZE
op punt stellen fundering met micropalen, baksteenmetselwerk volwaardig restaureren, houten moer- & kinderbalken én houten vloeren en trappen
- A.2 CONSERVATIE MOLENROMP MET INWENDIG " STALEN CORSET "
de bestaande romp intern versterken met een inwendig stalen korset en keuze tussenvloeren is vrij (aanvulling op restauratieoptie A.1)
- A.3 AFBRAAK & RECONSTRUCTIE MOLENROMP
in combinatie met ontmantelen van alle molentechnische fragmenten

Aanvullende opmerking :

Bij elke bouwtechnische optie wordt het houten buitenschrijnwerk gereconstrueerd naar historisch model in de origineel aanwezige openingen met bijhorende bijzondere boog- & rollagen in baksteen. Verder worden de zoldervloeren samengesteld uit moer- en kinderbalken en de molentrappen gereconstrueerd op oude ambachtelijke wijze.

B. MOLENTECHNISCHE OPTIES

- B.1 ONTMANTELEN ALLE MOLENTECHNISCHE FRAGMENTEN
voor hergebruik
- B.2 WINDAANDRIJVING
restaureren en reconstrueren houten stelling, kap, wiekenkruis,...
- B.3 MECHANISCHE AANDRIJVING
restaureren dieselmotor = mechanische aandrijving
(is mogelijk, zoals dit blijkt uit nazicht Monumentenwacht vzw d.d. 11.04.2016)
(dieselmotor is niet beschermd als monument en komt niet in aanmerking voor erfgoedpremie)
- B.4 WINDAANDRIJVING & MECHANISCHE AANDRIJVING
én restaureren en reconstrueren houten stelling, kap, wiekenkruis, ...
én restaureren dieselmotor = mechanische aandrijving
(is mogelijk, zoals dit blijkt uit nazicht Monumentenwacht vzw d.d. 11.04.2016)
(dieselmotor is niet beschermd als monument en komt niet in aanmerking voor erfgoedpremie)
- B.5 ELEKTRISCHE AANDRIJVING
- B.6 MUSEALE OPSTELLING MOLENTECHNISCHE FRAGMENTEN
(al het bouw- & molentechnische binnenwerk is zwaar beschadigd, zoals dit ook ten overvloede blijkt uit nazicht Monumentenwacht vzw d.d. 11.04.2016)
zonder de Molen Van Kerrebroeck draai- & maalvaardig te restaureren

C. HERBESTEMMING

D. BESLUIT na OVERLEG met ONROEREND ERFGOED

A. BOUWTECHNISCHE RESTAURATIEOPTIES

A.1 RESTAURATIE MOLENROMP OP KLASIEKE WIJZE

FUNDERING

De fundering wordt op punt gesteld met micropalen tot op voldoende draagkrachtige bodem. Het aantal en de te gebruiken diameters worden bepaald op basis van het statisch gewicht van de volledige molen en de dynamische krachten bij draaien & malen. Bij het realiseren van de fundering is er ook binnenin een voldoende vrije ruimte nodig op het gelijkvloers voor de installatie van de machinerie.

De mogelijkheid bestaat dat bij het uitgraven van de grond op het gelijkvloers één of méér toevalsvondsten worden gedaan, zoals recent aangetroffen bij de restauratie van de Mevrouwmolen te Kanegem (Tielt). Er dient dan geopteerd in welke mate deze archeologische toevalsvondsten in situ worden bewaard of niet en als ze worden bewaard in welke mate deze zichtbaar zullen blijven na restauratie of conservatie. Er dient wel voor de duidelijkheid aangevuld dat ondergrondse en niet gekende restanten niet beschermd zijn.

BAKSTEENMETSSELWERK

Voor het herstel metselwerk is het belangrijk dat de waarden van de bestaande en de nieuw te verwerken bakstenen voor de molenromp zo dicht mogelijk bij elkaar aanleunen. Het is belangrijk dat als er geen recuperatiestein gebruikt wordt, toch een steen waarvan de technische specificatie IW en VW de waarden van de authentieke stenen benaderen.

Volgens de studie van Groot en Gunneweg (Technische Universiteit, Delft, NL) heb je voor het herstel metselwerk van een conische molenromp een baksteen nodig met waarden :

R3 (voor dünnere muren < 45 cm) of R4 (voor dikke muren > 45 cm).

Voor de Van Kerrebroeckmolen te Jabbeke hebben we een R3 nodig gezien de zéér ranke en uitzonderlijk dunne molenwand : 45 & 33 cm.

In Vlaanderen zijn de klasse R 3 en R 4 echter niet gekend, de technische specificaties die hiermee overeen stemmen zijn de waarden :

- IW= initiële wateropname
 - VW= vrijwillige wateropzuiging.
- R 3 → IW gemiddeld 1,8 - max 2 & VW max 25 %
R 4 → IW gemiddeld 2,5 - max 3 & VW max 35 %

Het is belangrijk dat de waarde IW zo laag mogelijk is. Deze geeft aan hoe snel een baksteen water opneemt. De waarde VW is bij de meeste bakstenen in de handel beduidend onder de 35 %, maar mag niet te laag zijn. Deze waarde geeft aan hoeveel water een steen kan opnemen vooraleer de achterzijde nat wordt.

Het baksteenmetselwerk van een conische molenromp moet voldoen aan de volgende fysische kenmerken :

- Euroklasse: F2 (vorst)
- vorstklasse : zeer vorstbestendig (NBN B 27-009)
- druksterkte : ≥ 12 (gedeclareerd gemiddelde)
- porositeit : ≤ 15 %
- IW : IW3 & klasse : normaal zuigend
- BENOR

De vraag blijft in hoeverre de diverse gebruikte bakstenen aan deze eisen voldoen. De kans lijkt ons "de visu" zéér gering. Alleen labonderzoek kan volledig uitsluitend opleveren. Dit dient dan wel te gebeuren voor alle bouwfases van de stellingmolen.

De kostprijs van dergelijk vooronderzoek baksteen & mortel bedraagt ± 13.300 tot 18.150 euro inclusief BTW, afhankelijk van de omvang van het vooronderzoek.

Wat in een " worst case scenario " : te slechte baksteenkwaliteit ?

In de vakliteratuur van Groot & Gunneweg wordt er duidelijk gesteld :

Te poreuze steen

Indien de molen is opgetrokken uit een te poreuze steen en de opnamecapaciteit van de muren beperkt is (geringe dikte) dan ontstaat een onoplosbaar probleem. Bij de onderzochte molens zijn er vier cases, die met een te poreuze steen zijn gebouwd. Alleen 1 case was oplosbaar met traditionele hersteltechnieken omdat de dikte van de muur zéér groot was. In vroegere tijden was men zich goed bewust van de problemen van de te poreuze steen. Er zijn voorbeelden bekend van molens gebouwd met een te poreuze steen, die direct bij de bouw gepleisterd werden om de te verwachten vochtproblemen vóór te zijn.

De Van Kerrebroeckmolen heeft op heden zéér dunne wanddiktes : 45 cm en 33 cm. Om waterdoorslag bij de opleg van de balkkoppen te vermijden, is er minstens nog 30 cm resterend massief metselwerk nodig. Bij de opleg van de moerbalken in de wanddikte 45 cm, rest er nog 22 cm en bij de wanddikte 33 cm rest er nog 11 cm baksteenmetselwerk...

Op basis van de bovenstaande onderbouwde redenering is het vooronderzoek baksteen en mortel eigenlijk al overbodig, want de dunne romp en de opleg van de houten moer balken zullen sowieso problemen opleveren op korte termijn.

Ook inbinden van de aanwezige scheuren - alvast minimum 2 verticale scheuren over de volle hoogte dwarsdoor, zie diagnosesnota - kan geen soelaas bieden.

Bij het conserveren van de molenromp kan evenwel de waterdichtheid van de molenromp NIET gegarandeerd worden, gezien de geringe buitenwanddiktes. Dit kan afgeremd worden door de molenromp te bestrijken met een minerale kalkverf; doch er zijn op heden geen historische sporen van verf exterieur op de molenromp én dit heeft een ander uitzicht tot gevolg. Deze restauratie-optie zal in het kader van het restauratiedossier verder onderzocht moeten worden.

HOUTEN MOER- & KINDERBALKEN

Door houtaantasting kan het hout zijn oorspronkelijke sterkte verliezen waardoor de constructie wordt ondermijnd. De oorzaken kunnen van biologische, chemische of fysische aard zijn. Meestal zijn alleen de balkkoppen aangetast ingevolge de hoge vochtigheidsgraad van de muur waarin ze waren ingewerkt.

In de Molen Van Kerrebroeck zijn echter alle moerbalken door en door rot, al dan niet over de volledige lengte : de niet zichtbare delen onder de plankenvloeren zijn nog nader te inspecteren. Bijgevolg rusten de moerbalkkoppen helemaal niet meer in de molenromp.

Bij een verantwoorde restauratie wordt er naar gestreefd het te behandelen gebouw of monument zoveel mogelijk in al zijn authenticiteit te bewaren, tenzij nieuw materiaal het enige alternatief wordt.

Mogelijke restauratieopties kunnen zijn :

- a. polymeerchemische restauratie balkkop
- b. herstellen met een houten las en slof
- c. nieuwe moerbalken & kinderbalken

a. **POLYMEERCHEMISCHE RESTAURATIE BALKKOP**

© architectuurstudio de schacht & partner(s) bv ovr bvba

**RESTAURATIE BEGIJNHOF OUDENAARDE
WONING GROOTJUFFROUW**

**polymeerchemische restauratie van de originele moerbalk en een nieuwe
gesculpteerde slof naar het model van de andere zijde van de kamer**

Polymeerchemische hout- of balkkoprestauratie is een " gekende en dagdagelijkse techniek " in de restauratiepraktijk anno 2016. Het is een methode die erin bestaat om de balkkop in kwestie te vervangen door een kunstharmsmassa die mechanisch (via wapeningsstaven) en chemisch met de oorspronkelijke balk is verbonden. Bij esthetisch verantwoorde herstellingen wordt een verloren bekisting geplaatst in dezelfde houtsoort als de originele balk. Indien het esthetisch aspect onbelangrijk is, kan een gladde bekisting worden gebruikt die nadien wordt verwijderd.

Werkwijze bij polymeerchemische herstelling van balkkoppen :

- opschoren van de balk tot op het oorspronkelijke niveau
- vrijmaken van de te behandelen balk door weggappen omringend metselwerk
- verwijderen aangetaste hout
- preventieve houtbehandeling tegen houtborende insecten en schimmels
- aanbrengen van wapeningsstaven in het gezonde hout
- plaatsen van een bekisting (verloren of gladde)
- opgieten van de epoxymortel
- bij tijdelijke bekisting deze verwijderen na zeven dagen uitharding

De Van Kerrebroeckmolen heeft alleen maar rotte moerbalkkoppen en dan nog eens over een grote lengte vanaf het resterende balkeinde.

Als we rekenen op basis van 4 moerbalkkoppen per volwaardige zolder : in totaal 16 balkkoppen, een sectie 400/400 (mm), een lengte 800 mm of in totaal : 2.048 dm³, dit komt overeen met ± 119.000,00 euro (inclusief 21 % BTW)

uit KOSTPRIJSRAMING LIJSTERMOLEN WESTOUTER (HEUVELLAND) 2014 :

op basis van de diverse houtsecties (exclusief 21 % BTW) :

0,4 dm³ < houtsectie balk < 0,6 dm³ (± 24 x 24 cm) : 96 euro/dm³

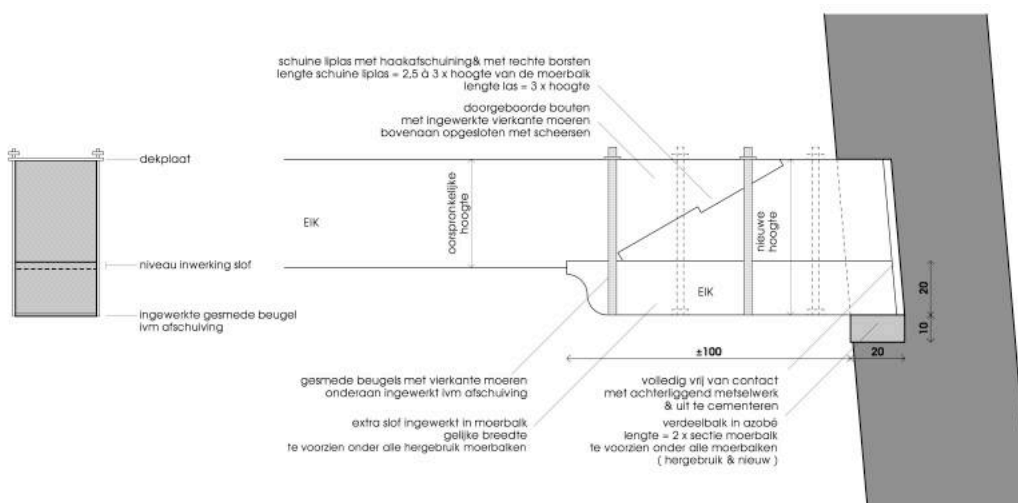
0,6 dm³ < houtsectie balk < 0,9 dm³ : 64 euro/dm³

houtsectie balk > 0,9 dm³ (± 30 x 30 cm) : 48 euro/dm³

b. **HERSTELLEN MET EEN HOUTEN LAS EN SLOF**

Bij voldoende vrije hoogte op de desbetreffende zolder, kan de aannemer in plaats van een polymeerchemische balkkoprestauratie toe te passen, overgaan tot een ondersteuning van de aangetaste moerbalken met een eiken slof, houtsectie overeenkomstig de te ondersteunen moerbalk.

De bestaande moerbalk wordt hersteld door deze te verlengen met gezond eikenhout dat via een schuine liplas met haakafschuining wordt ingewerkt in de gezonde moerbalk. Hiertoe wordt de balkkop vrijgemaakt in de muur, het omringende metselwerk uitgekapt, opgeschoord en voorzien van een drukverdelingslof.

© architectuurstudio de schacht & partner(s) bv ovv bvba

RESTAURATIE HOSTENS MOLEN RUISELEDE

uitvoeringdetail herstellen moerbalk met een houten las en een slof

Als er wordt geopteerd voor het herstellen van de moerbalken met een houten las en een slof, dan komt dit voor 16 balkkoppen overeen met $\pm 33.900,00$ euro (excl. 21 % BTW)

uit KOSTPRIJS MEVROUWMOLEN, KANEGEM (Tielt) 2016 :

(exclusief 21 % BTW)

HERSTELLEN MOERBALK d.m.v. HOUTEN LAS & SLOF : 1.735.00 euro/stuk

c. NIEUWE MOERBALKEN & KINDERBALKEN

Als de moerbalken over grotere lengte rot zijn, wordt er beter meteen - *met ietwat gezond boerenverstand* - geopteerd voor nieuwe moerbalken. Deze nieuwe eikenhouten moerbalken worden met een open opleg in de muur geplaatst met onderliggende verdeelbalken in azobé.

Als we 8 volledig nieuwe moerbalken rekenen, sectie 400/400 (mm), met een constante basislengte voor **alle** zolders : 4,80 m of een totaal van 6,144 m³, dit komt overeen met $\pm 14.100,00$ euro (inclusief 21 % BTW).

uit KOSTPRIJS MEVROUWMOLEN, KANEGEM (TIELT) 2016 :

(exclusief 21 % BTW)

VLOERTIMMERWERK IN EIK : NIEUWE MOERBALKEN 1.860,00 euro/m³

VLOERTIMMERWERK IN EIK : NIEUWE KINDERBALKEN 2.350,00 euro/m³

Alle rotte kinderbalken (geldig voor de 3 scenario's) zijn sowieso te vernieuwen. Polymeer-chemische restauratie is daarbij helemaal uit den boze, omwille van de nog hogere eenheidsprijs per dm³ door de heel wat kleinere houtsecties.

besluit i.v.m. de houten moer- & kinderbalken

Kostprijsmatig zijn deze 3 mogelijke opties overduidelijke financiële maatstaven en de historische restwaarde van de oude eiken moer- & kinderbalken mag op heden toch wel als van generlei waarde worden bestempeld.

Blijft nog steeds de problematiek van de te dunne molenromp die op korte termijn tot problemen zal leiden. Is een houten vloerconstructie dan nog wel aan te raden...

A.2 CONSERVATIE MOLENROMP MET INWENDIG " STALEN CORSET "

FUNDERING

cfr. 1.1

BAKSTEENMETSSELWERK

cfr. 1.1

HOUTEN MOER- & KINDERBALKEN

cfr. 1.1

INWENDIG " STALEN CORSET "

Als besluit bij 1.1 i.v.m. de houten moer- & kinderbalken hebben we de open opmerking gemaakt : Is een houten vloerconstructie dan nog wel aan te raden...

We verwijzen hier even naar de Vredesmolen te Klerken (Houthulst) én naar de Maagdentoren te Zichem (Scherpenheuvel – Zichem). Bij beide restauraties is er een " inwendig korset " gebruikt om de stabiliteit te verzekeren.

© www.bel-memorial.org (links)

VREDESMOLEN KLERKEN, de stalen steunstructuur is overduidelijk aanwezig. de molen is weliswaar als een WO I relict gerestaureerd en behouden in zijn ruïneuze toestand na WO I, als blijvende herinnering aan de gruwel van toen.

© www.studioroma.be (midden) & www.hdspv.be (rechts)

MAAGDENTOREN, ZICHEM, de inwendige structuur in gewapend beton herhaalt en speelt ook duidelijk in op de resterende aanwezige ribben van het donjon.

Het inwendig korset voor de Van Kerrebroeckmolen wordt naar onze mening het best als een staalstructuur ontworpen, omwille van de heel wat lichtere secties dan een betonstructuur en de minimale ingreep op de toch wel kleine vloeroppervlaktes per " zolder ". In die optiek kan er ook worden overwogen om de vloeren en de trappen in staal uit te voeren, al of niet in een geperforeerde plaatuitvoering. Vanzelfsprekend zijn de hergebruikbare aloude moerbalken en molenaarstrappen te integreren.

STAPELVLOER	21,23 m ²
MAALZOLDER	16,97 m ²
STEENZOLDER	15,54 m ²
LUIZOLDER	13,85 m ²
VIERDE ZOLDER	11,94 m ²
KAPZOLDER	10,17 m ²
ZETELKAP	9,07 m ²

A.3 AFBRAAK & RECONSTRUCTIE MOLENROMP

In de voorgaande hoofdstukken is meermaals duidelijk en uitdrukkelijk gewezen op de zeer bouwvallige staat van de Molen Van Kerrebroeck.

Opsomming van de mankementen, zoals blijkt uit de bouwkundige diagnose :

- de molenromp is niet vorstvrij gefundeerd & op een niet draagkrachtige grond
- uiterst geringe buitenwanddiktes gezien de hoogte van de molenromp : 45 cm tot ± (+06.00) en 33 cm voor de hogere zolders (supra)
- opleg moerbalken in molenromp van 30 cm problematisch (supra) en een plaatselijke verzwakking van de molenromp
- verspreid zeer ernstige scheur- en barstvorming
- sterk ingerotte en weggevallen balken, samenhang verdwijnt → instabiliteit
- spanningen in metselwerk t.g.v. verticale inplanting raam- & deuropeningen
- uitgevallen en loszittende bakstenen
- uitvallend en uitgeloogd voegwerk; herstelling van voegen met cementmortel
- beraping met cementmortel
- roestige ijzeren ring bij de overgang in de molenromp 1901 - 1911
- roestige stalen liggers, ankers en andere elementen doorheen het metselwerk
- nieuw invulmetselwerk
- vochtproblemen t.g.v. opstijgend vocht en t.g.v. waterinsijpeling via betonnen dak, met algen- en mosvorming tot gevolg
- plantengroei op de molenromp
- ...

De molenromp is in een uiterst slechte toestand. Gezien de vele ernstige barsten dwarsdoor de molenromp en de veel te geringe buitenwanddikte is het aangeraden om deze molenromp meteen volledig te hermeten. Bij het weghalen van de buitenste schil (halfsteens of steens dik) is de kans groot dat de molenromp instort; van de 33 cm buitenwanddikte rest dan immers nog slechts 11 tot 22 cm...

Op heden is ook alle dwarsstijfheid teniet gedaan gezien de rotte moerbalkkoppen op alle zolders en de rotte vloerplanken. Bij het ontmantelen van de molentechnische inhoud en moerbalken moet de molenromp vanaf buiten gesteund worden ofwel wordt de molenromp beter meteen zolder na zolder afgebroken.

De fundering kan op eenvoudige & veilige wijze gerealiseerd worden, aangepast aan de ondergrond (cfr. resultaten diepsondering). Bij het uitvoeren van de micropalen kunnen er ook trillingen optreden die nefast kunnen zijn voor de molenromp.

De spanningen in het metselwerk als gevolg van de verticaal boven elkaar geplaatste raam- & deuropeningen zouden dan ook kunnen opgelost worden door het metselwerk hier plaatselijk te wapenen.

Ofwel wordt de molenromp dikker opgemetst zodat de opleg van de moerbalken kan op punt gesteld, ofwel blijft de buitenwanddikte – om bouwhistorisch correct te zijn - aangehouden en zorgt een stalen korset (supra) voor de opleg van de balken en vloeren, waarbij de materiaalkeuze nog te bepalen is.

Vochtproblemen zijn meteen van de baan door het hermeten met een kwalitatieve baksteen en een metselmortel op basis van kalk. Er kan een waterkerende laag voorzien worden tegen opstijgend vocht.

We spreken hier dan eerder van een reconstructie dan van een restauratie.
Wat met de huidige erfgoedwaarde...

B. MOLENTECHNISCHE RESTAURATIEOPTIES

B.1 ONTMANTELEN ALLE MOLENTECHNISCHE FRAGMENTEN voor hergebruik

De hoge smalle molenromp bezit nog veel molentechnisch binnenwerk, weliswaar in zeer slechte staat van bewaring. Het is aanbevolen de nog opmeetbare stukken te demonteren en eventueel te redden wat er nog te redden valt

Aangezien het om veiligheidsredenen onmogelijk is om de molentechnische inhoud in situ op te meten (cfr. advies Monumentenwacht vzw) en het voor de bouwtechnische restauratie van de bakstenen molenromp toch noodzakelijk is, is het aangewezen om de molentechnische inhoud in een voorafgaandelijke fase te ontmantelen.

Op heden staat er een woud van stutten in het interieur van de molen, waardoor alle molentechnische fragmenten niet veilig kunnen ontmanteld worden, noch beoordeeld worden op een al of niet hergebruik bij restauratie of conservatie. De enige haalbare & veilige wijze om deze fragmenten te ontmantelen is van bovenuit, waarbij er chronologisch van de bovenste zolder naar de begane grond toe wordt gewerkt.

Een gespecialiseerd molenbouwer zal hierbij als volgt te werk gaan :

- vooraf nummeren van de onderdelen in de Molen Van Kerrebroeck
- fotografische opnames van de huidige toestand in de molen, stelselmatig maken van foto's om de samenhang te illustreren, o.a. in het bijzonder van alle moeilijke verbindingen en onverwachte situaties, detailfoto's van de verbindingen, overbrengingen e.d.m.
- losmaken van alle verbindingen, ontmantelen en zorgvuldig uithalen van de samenstellende onderdelen
- de onderdelen naar beneden brengen tot op het niveau van het maaiveld.
- de onderdelen voorlopig stapelen én beschermen op de molensite
- Inventarisatie van alle molentechnische onderdelen per "zolder" met aanduiding op de plannen en met volgende aanduidingen :
 - zolder
 - nummer & naam van het "element"
 - L x B x H
 - houtsoort
 - korte beschrijving van het schadebeeld
 - de aanwezige inscripties op balken, meelgoten,...
 - de spreuken en opschriften in krijt van de vroegere molenaars
 - noteren van vroegere verbouwingen en verbindingen
- keuring en evaluatie i.v.m. "hergebruikbaarheid" of "maatbepalendheid"
- alle niet hergebruikbare, rotte of door zwam aangetaste onderdelen zijn volledig & integraal van de molensite te verwijderen en af te voeren
- alle niet herbruikbare "fragmenten & elementen" zijn volledig & integraal door de aannemer van de molensite te verwijderen en af te voeren
- alle als herbruikbaar & maatbepalend geëvalueerd hout wordt curatief en preventief behandeld tegen houtworm
- opslaan van alle hergebruikbare of gezonde maatbepalende onderdelen in een droge opslagruimte, waarbij een logische volgorde is te respecteren die overeenstemt met de methodologie en de chronologie van het opbouwen van een bakstenen stellingmolen; hierbij worden alle onderdelen volkomen "los" van de bestaande vloer te worden gestapeld en eventueel op elkaar gestapeld mits degelijke en stevige tussenplaatsing van een houten keper- of lattenwerk.

Volgende molentechnische onderdelen zijn nog aanwezig en zijn te ontmantelen.
Opsomming per zolder (niet – limitatief) :

BEGANE GROND of STAPELVLOER

- ijzeren koning, loopt door over de hogere zolders tot boven (*niet telkens herhaald*)
- ijzeren spoorwiel
- 2 bascules en steengalg
- koppel stenen
- haverpletter
- mechanische maalderij met 1 steenkoppel, incl. overbrengingen
- ijzeren aandrijfwielen en –riemen nog aanwezig onder een houten aanbouw

MAALZOLDER

- raderwerk
- verschillende overbrengingen
- pasbalken
- maalstoel en originele meelgoot voor een van de twee steenkoppels
- oude haverpletter met kaar en meelgoot
- luikje van het luiwerk

STEENZOLDER

- één origineel steenkoppel
- houten spoorwiel : 48 kammen & 1 kamwiel : 24 kammen
- originele steenkist
- 18de eeuwse klauwijzer met opschrift " PDL 1768 "
- lichtmechanismen
- graankuiser met de bijbehorende jakobs ladder, klassiek systeem van een kaar tegen de koning en een trommelsysteem dat daaraan verbonden is

LUIZOLDER

- houten luiwerk : luitafel, luiwiel, luias, aandrijfassen & overbrengingen, luivallen...
- gaffelreep

VIERDE ZOLDER

- ... (op heden niet te betreden)

KAPZOLDER

- nihil

- ⇒ Diverse bronnen (o.a. Monumentenwacht vzw en West-Vlaams Molenblad) bevestigen de diagnose(nota) : al het binnenwerk is zwaar beschadigd, vermolmd en/of aangetast door houtworm, kever of zwammen.
- ⇒ De meerderheid van de houten molentechnische onderdelen zullen bijgevolg enkel nog maatbepalend zijn en zullen bij de molentechnische restauratie dienen gereconstrueerd te worden naar aloud model. We spreken hier dus eerder van een reconstructie dan van een restauratie.
- ⇒ De opmeting van de molentechnische onderdelen in detail gebeurt best meteen door de ontwerper en molenbouwer na de ontmanteling, gezien gevreesd wordt dat het meeste hout zal moeten worden afgevoerd.

B.2 WINDAANDRIJVING

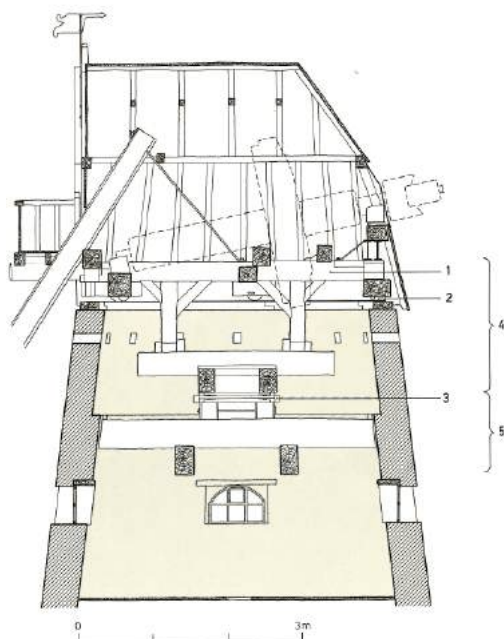
reconstrueren houten buitenstelling, molenkap, assekop & wiekenkruis,... & zonder restauratie dieselmotor

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft tot op heden een duidelijke richtlijn : industrieel erfgoed moet werkbaar gesteld worden; dit betekent in casu dat een windmolen én draai- én maalvaardig moet gerestaureerd worden. Aangezien er nog één steenkoppel aanwezig is op de steenzolder (het andere ligt opgeslagen op de begane grond), kan er sowieso minimaal één steenkoppel in werking worden gesteld.

De " stenen stellingmolen " Van Kerrebroeck, met rondlopende stelling, kruitwerk, molenkap, molenas, vangwiel, voorwiel, ... en een volwaardig wiekenkruis met assekop, gaat ongetwijfeld zéér ver terug in de tijd (1944), maar sluit wel aan bij het romantisch, folkloristisch en vooral nostalgisch beeld dat mensen hebben van een windmolen.

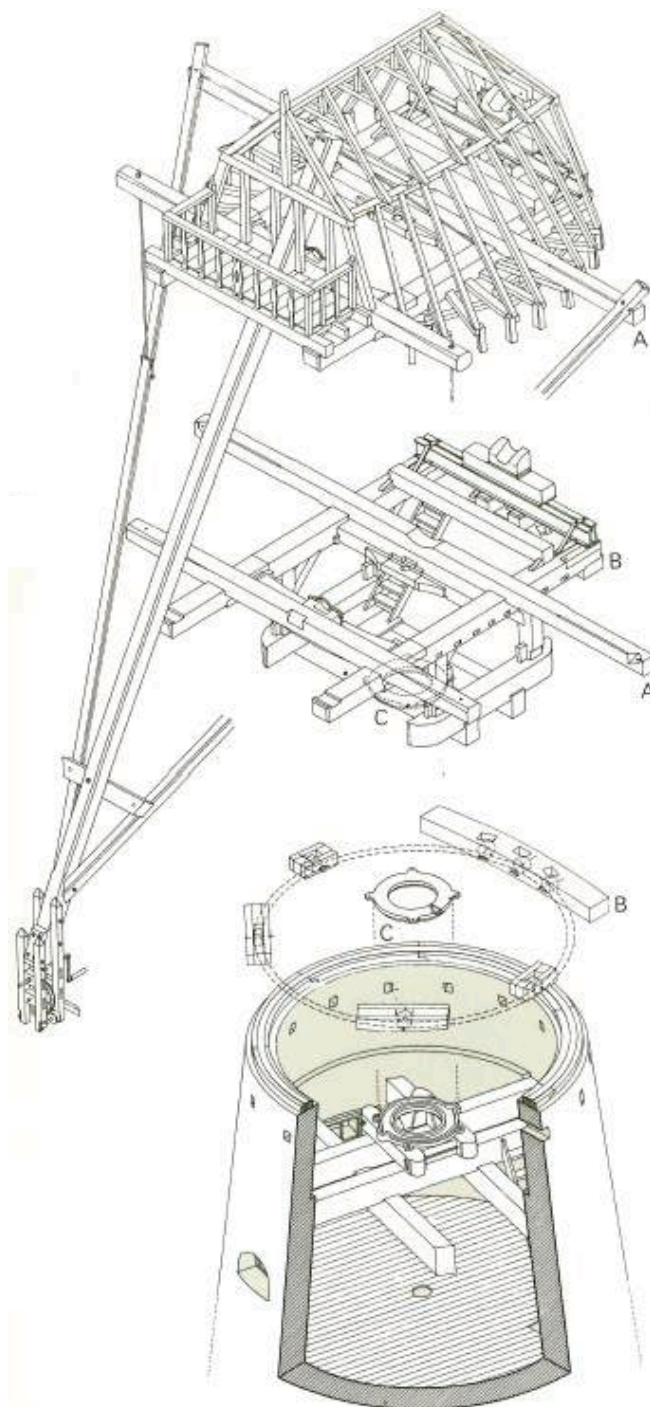
Er ontbreken echter op heden wel uitzonderlijk véél noodzakelijke elementen zoals de molenkap, het rollenkruitwerk, de draaibare & vaste zetel en het wiekenkruis, deze fragmenten zijn allen sowieso noodzakelijk om de windmolen autonoom te kunnen laten draaien en malen door de wind en alzo te bewaren voor de toekomst.

(ter informatie : ZETELKAP MOLEN TER GEEST en TE ZANDE, DEERLIJK)

© KUNSTPATRIMONIUM VAN WEST – VLAANDEREN, 9. Molens van West – Vlaanderen
DEERLIJK, MOLEN TER GEEST en TE ZANDE (beschermd 1944.04.14)

- DOORSNEDE ZETELKAP (200)**
- 1 DAKLIJST / VOEGHOUT
 - 2 ROLLEN
 - 3 RINGEN
 - 4 DRAAIBARE BOVENZETEL
 - 5 VASTE ONDERZETEL

© KUNSTPATRIMONIUM VAN WEST – VLAANDEREN, 9. Molens van West – Vlaanderen
DEERLIJK, MOLEN TER GEEST en TE ZANDE (beschermd 1944.O4.14)
CONSTRUCTIE ZETELKAP (2O1)
Op de tekening zijn de koningspils en de as en het vangwiel weggelaten.

Aangezien er wel voldoende historische foto's én voortreffelijk iconografisch materiaal terug te vinden zijn waarop de Molen Van Kerrebroeck is afgebeeld met molenkap, wieken en houten stelling, kan de molen op zo'n correct mogelijke bouwhistorische wijze worden gerestaureerd, en dit kan ook betoelaagbaar zijn.
cfr. 2.3. BEELDMATERIAAL.

8. BIJLAGEN

bijlage 11 : RESTAURATIE-OPTIES : blz. 14/28

BESLUIT VAN DE VLAAMSE REGERING van 16 mei 2014 BETREFFENDE DE UITVOERING VAN HET ONROERENDERFGOEDDECREET VAN 12 juli 2013, BS 27 oktober 2014 (Onroerenderfgoedbesluit – van toepassing sedert 1 januari 2015)

Hoofdstuk 11. PREMIES

Afdeling 2. Erfgoedpremie

Onderafdeling 1 Beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten waarvoor een erfgoedpremie aangevraagd kan worden

Art. 11.2.4. De volgende beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten komen niet in aanmerking voor een erfgoedpremie :

3° het opnieuw aanbrengen van niet meer aanwezige waardevolle elementen, behalve als er voldoende materiële gegevens of iconografisch materiaal aanwezig zijn om een verantwoorde reconstructie mogelijk te maken en als de reconstructie vereist is om een storende lacune aan te vullen

Het agentschap Onroerend Erfgoed opteert op heden minder vaak voor een reconstructie van hoe het ooit was. Verdwenen of afwezige en noodzakelijke fragmenten & elementen worden zelden nog integraal gereconstrueerd, tenzij een model nog aanwezig is om alles verantwoord te kunnen " herscheppen ".

Er moet ook opgemerkt worden dat een 100 % correcte bouwhistorische reconstructie van de molenkap met wieken hier niet zomaar mogelijk is, aangezien er vroeger een houten assekop was met een houten buitenroede en een ijzeren binnenroede. Het overduidelijk verschil in gewicht van een houten pestelroede en een ijzeren roede is dan ook nog eens een obstakel. Dit is op heden quasi onmogelijk, het zou dan eerder een gietijzeren assekop met stalen roeden worden... Het overduidelijk verschil in gewicht van een houten pestelroede en een geklinknagelde ijzeren roede is daarenboven ook nog eens een obstakel.

Hier dient ook de maatschappelijke vraag gesteld worden of het op heden al of niet nog financieel verantwoord is om – én zeker in het geval de windmolen ook nog kan mechanisch aangedreven worden – de gaanderij, de molenkap en het wiekenkruis te reconstrueren. Het gaat hier immers om een " aardig " kostprijsplaatje :

nieuwe assekop, gevluht, hekwerk, molenzeilen (uit : UITVOERING BEUKELAREMOLEN MERKEM 2016)	72.300,00 euro
nieuwe houten buitenstelling (uit : UITVOERING MEVROUWMOLEN KANEGEM 2016)	43.700,00 euro
constructie nieuwe zetelkap	75.600,00 euro
houten buitenschrijnwerk voor- & achterkeuveleind	5.700,00 euro
nieuwe staart, zwepen, spruitbalken, kruiwerk	75.800,00 euro
nieuw kroonwiel	24.800,00 euro
nieuwe liggende as, vangwiel & vang (uit : KOSTPRIJSRAMING MEVROUWMOLEN KANEGEM 2014, excl. prijssherziening)	51.200,00 euro
TUSSENTOTAAL, anno 2016	349.100,00 euro
BTW 21 %	73.311,00 euro
EINDTOTAAL, anno 2016	422.411,00 euro

Eenzijds kan men, rekening houdend met de diagnosesnota (fundering met micropalen, al of niet omtrek balk in gewapend beton, ondergronds & bovengronds baksteenmetselwerk), stellen dat de bestaande uiterst ranke én dunne molenromp het extra gewicht van de molenkap met het wiekenkruis niet aankan.

Anderzijds, aangezien de fundering toch zal moeten versterkt worden d.m.v. micropalen, kan men deze extra belasting opvangen door het aantal en de diameter van deze micropalen hieraan te passen. Dit vormt dus geen beletsel om de keuze voor de aandrijving door de wind niet te weerhouden.

- ⇒ **Om hoger vernoemde redenen vraagt deze restauratieoptie én van de Vlaamse Gemeenschap én van de gemeente Jabbeke een zéér zware financiële inspanning.**
- ⇒ **Deze financiële benadering is ook nog exclusief alle andere noodzakelijke molentechnische op punt stellingen op de begane grond en de diverse zolders, waar zéér veel houten molentechnische fragmenten alles behalve de tand des tijds goed hebben doorstaan en zullen moeten gereconstrueerd worden.**

De versterking van de molenbiotoop (de windvang) vormt daarentegen wel een beletsel. In de loop van de vorige eeuw zijn er stelselmatig in de onmiddellijke omgeving van de stellingmolen heel wat woningen & bedrijven bijgebouwd. De laatste jaren zijn er eveneens ten NW heel wat verkavelingen met bijhorende bebouwing bijgekomen.

In het geval beslist wordt om de Molen Van Kerrebroeck met een wiekenkruis / met de wind aan te drijven, zal moeten onderzocht worden of er nog voldoende windvang is om de molen te laten draaien en malen. Bovendien zal de gemeente Jabbeke er in de toekomst moeten over waken dat de windvang rondom de Molen Van Kerrebroeck gegarandeerd blijft en niet (nog meer) belemmerd wordt. Hoge bomen of gebouwen kunnen niet worden toegelaten. De belemmering van de windvang moet gecontroleerd worden bij het verlenen van stedenbouwkundige vergunningen in de onmiddellijke buurt van het monument. Op korte en langere termijn worden geen biotoopverslechtingen verwacht. Hierdoor bestaat de zekerheid dat de windvang de aankomende 20 jaren goed genoeg blijft om de molen op regelmatige basis te laten draaien en malen.

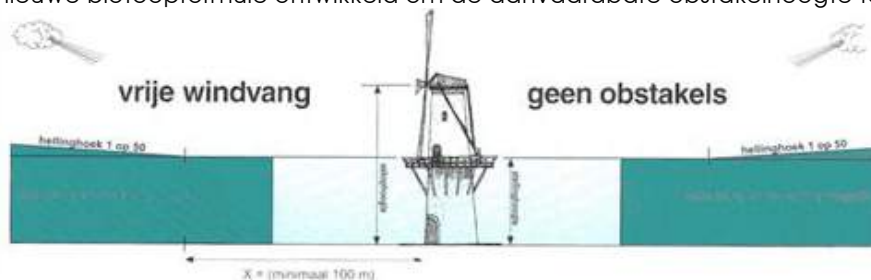
Molens staan nooit op een willekeurige plek. Het molentype dat men aantreft zegt iets over de geschiedenis van het landschap. Binnen dat landschap is de molenlocatie zo gekozen dat de molen optimaal kon functioneren. De omgeving waarmee een molen in relatie staat, noemen we de molenbiotoop. Een goede molenbiotoop is van fundamenteel belang voor de werking en het behoud van de molen. Een goede molenbiotoop maakt het mogelijk dat een molen regelmatig in bedrijf is. Een draaiende molen behoeft aanzienlijk minder vaak groot (en dus kostbaar) onderhoud dan een stilstaande molen!

Om een molen goed en veilig te kunnen laten draaien, is een onbelemmerde aan- en afvoer van wind van vitaal belang; we noemen dit de windvang van de molen. Voor de molenaar is een goede windvang van cruciaal belang. Bevinden zich in de omgeving obstakels, dan belemmert dit de windvang: de wind verliest aan snelheid en wordt turbulenter. Wordt de windvang te zeer belemmerd, dan is de molen tot stilstand gedoemd. En "stilstand is achteruitgang", verklaart het toepasselijke spreekwoord.

Tijdens het Ancien Régime verzekerde men de windvang door het windrecht. De molenaar moest elk jaar een vergoeding betalen aan de houder van het recht voor het gebruik van de wind. De Franse Revolutie maakte hier echter een einde aan : de wettelijke bescherming verviel.

Vanaf 1931 beschikte men opnieuw over een wettelijk instrument om monumenten en landschappen te beschermen. In 1936 bekwam Alfred Ronse van de toenmalige minister van Openbare Werken, na klachten van de molenaars Markey (Pollinkhove), Van Kerrebroeck (Jabbeke) en Coopman (Alveringem), dat binnen een straal van 400 m rond een windmolen geen wegbeplanting (meer) zou voorzien worden. (De Belgische Molenaar 31, 1936, 40) Ook dankzij het decreet tot bescherming van Monumenten en Stads- en Dorpsgezichten in 1976 kon men voortaan de omgeving van monumenten en dus ook van molenbiotopen beschermen.

Hoe bepalen we, welke obstakels in de omgeving van een molen aanvaardbaar (zullen) zijn? Al in 1946 legde De Hollandsche Molen een praktijknorm vast in de zogenoemde 1:100-regel. Deze regel houdt in, dat elke 100 meter verder van de molen een obstakel één meter hoger mag zijn. De eerste 100 meter dient daarbij obstakelvrij te zijn; bij een stellingmolen zoals de Molen Van Kerrebroeck mogen de obstakels binnen die afstand niet boven de stelling uitkomen. Obstakels op meer dan 400 meter van de molen worden niet meer als hinderlijk beschouwd. In een bebouwde omgeving is de 1:100-regel tegenwoordig onhaalbaar. Daarom werd door De Hollandsche Molen in 1982 een nieuwe biotoopformule ontwikkeld om de aanvaardbare obstakelhoogte te berekenen.

$$X = 50 \times \text{stellinghoogte} - 10 \times \text{askerhoogte}$$

© www.molenbiotoop.nl

B.3 MECHANISCHE AANDRIJVING : RESTAUREREN DIESELMOTOR

Wanneer geopteerd wordt om de molenromp mechanisch aan te drijven, speelt de windvang niet langer een rol. Het molentechnisch binnenwerk kan dan worden aangedreven door de Crossley-dieselmotor.

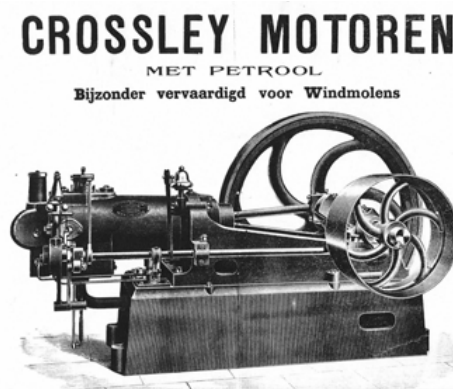
De Molen Van Kerrebroeck is exemplarisch in Vlaanderen, door de buitenaandrijving aan de molenromp naar de dieselmotor toe. Gezien op het plan behorend bij het beschermingsbesluit enkel en alleen de ronde cirkel van de molen zelf is ingekleurd, is bijgevolg enkel de molen beschermd. De dieselmotor is heden niet beschermd, maar heeft wel degelijk erfgoedwaarde, samen met de omkasting over de riemen van de molenromp naar de dieselmotor. Men moet dit herwaarderen en de evolutie na de bescherming van aandrijving door de wind tot enkel mechanisch niet teniet doen.

De dieselmotor kan dan ook gezien worden in de interessante en verdergezette evolutie van aandrijving door de wind tot mechanische aandrijving die de Molen Van Kerrebroeck doormaakte. Er was steeds een alternatieve energiebron aanwezig voor als de wind "uitviel". Molen Van Kerrebroeck is bijgevolg een belangrijk monument voor de industriële archeologie, door de opmerkelijke chronologie van de hulpbronnen :

1881	stoommachine
1933	armgasmotor vanuit een houten gebouwtje (machinekamer) cfr. supra : afb. 2.13 - MUTATIESCHETS 1912/1
1961	Crossley dieselmotor (ter vervanging van de armgasmotor – na de bescherming) cfr. supra : afb. 2.16 - MUTATIESCHETS 1963/11

Ten tijde van de bescherming (4 april 1944) was er al mechanische aandrijving aanwezig en mogelijk met een armgasmotor op momenten dat de wind het liet afweten. Bovendien heeft de Molen Van Kerrebroeck tussen 1945 en 1990 enkel en alleen nog mechanisch gedraaid, want de kap en de binnenroede werd in 1948 totaal verwijderd.

Het valt niet te ontkennen dat de CROSSLEY - dieselmotor onlosmakelijk deel uitmaakt van dit industriële erfgoed : de motor is met riemen verbonden met de molen.

© IN DE BAN VAN CERES, Klein- en grootmaalterijen in Vlaanderen (ca. 1850 – 1950)

auteur Frank Becuwe

links **MOLEN VAN KERREBROECK IN JABBEKE MET VRIJSTAANDE MACHINEKAMER**

(collectie Clayhem Campagne, Keiem)

Een klein gedeelte dak van het losstaand gebouwtje is opgetild & gericht naar het aandrijfwiel tegen de molenromp met afdakje.

rechts **ADVERTENTIE CROSLEY - PETROLEUMMOTOREN**

Crossley Brother Ltd, (Manchester, GB) dat al furore had gemaakt met zijn gasmotoren, verwierf in 1896 de rechten op het dieselsysteem dat de compressiewarmte aanwendde om de brandstof te laten ontvlammen. De eerste Crossley - dieselmotor werd gebouwd in 1898.

In het boek " In de ban van Ceres " (RELICTA MONOGRAFIEËN 3, uitgegeven door VIOE, VLAAMS INSTITUUT voor het ONROEREND ERFGOED) lezen we dat naarmate de mechanische drijfkracht toepassing vond in het maalbedrijf, het niets doen aan het ongemak van windstilte steeds meer ten koste ging van de klandizie.

Hoe hardnekkig het idee " *een stoommachine eet ... en de wind kost niets* ", ook was, de aanschaf van een mechanische krachtbron werd voor iedere molenaar uiteindelijk een bittere noodzaak. Aanvankelijk gebruikten veel windmolenaars deze duurdere krachtbron enkel bij windstilte; de bestaande maaltoestellen werden dan losgekoppeld van het gevlucht of het waterrad en occasioneel door een hulpmotor aangedreven.

Een stoomtoestel was in de tweede helft van de 19de en het prille begin van de 20ste eeuw de uitgelezen hulpmotor. Daarna zorgden gas- of petroleummotoren meer en meer voor de mechanische aandrijving, ze lieten zich immers veel gemakkelijker bedienen en waren bovendien veel zuiniger dan de oude stoomtoestellen die de molenaars als " dure steenkooleters " ervaarden.

In Jabbeke bouwde molenaar Van Kerrebroeck in 1933 een houten machinekamer, los van de stellingmolen aan de voet van de molenbelt (intussen vervangen door berging in betonpanelen). Deze was enkel door middel van een houten omkasting van de drijfriemen met de molen verbonden. Omwille van het brandgevaar legde de overheid immers al in de vroege 19de eeuw als veiligheidsvoorschrift op dat de mechanische krachtbronnen in een apart lokaal dienden geplaatst te worden. Belangrijk was ook dat het motorlokaal voldoende groot was. Het valt dus perfect te verdedigen dat de dieselmotor deel uitmaakt van het monument.

Uit het vooronderzoek door Monumentenwacht vzw en de diagnosenota "revisie van de Crossley-dieselmotor" d.d. 11 april 2016 blijkt duidelijk dat deze unieke intacte installatie, mits een grondige revisie, nog perfect hersteld en in dienst gesteld kan worden. De Molen Van Kerrebroeck kan op deze manier zelfs een belangrijk voorbeeld worden van een molenromp die aangedreven wordt door een dieselmotor.
(infra voorbeelden van dieselmotoren in en bij wind- & watermolens)

Uit het molentechnisch vooronderzoek door Monumentenwacht vzw en de diagnosenota blijkt evenwel ook duidelijk dat het overgrote deel van het molentechnisch binnenwerk zal moeten gereconstrueerd / nieuw gemaakt worden naar historisch model, om de molen draai- en maalvaardig te restaureren.

- ⇒ **De Molen Van Kerrebroeck kan in de toekomst mechanisch worden aangedreven na revisie en herstel van de Crossley-dieselmotor.**
(is mogelijk, zoals dit blijkt uit nazicht Monumentenwacht vzw d.d. 11.04.2016)
- ⇒ **De uitbreiding van de huidige bescherming met de "dieselmotor" kan gemotiveerd worden (supra), dan pas kunnen de restauratiewerken aan de dieselmotor ook in aanmerking komen voor een erfgoedpremie.**
(de dieselmotor is op heden niet beschermd als monument en komt op heden niet in aanmerking voor een erfgoedpremie)
- ⇒ **Een dieselmotor maakt veel lawaai en geeft toch wat uitstoot. Vroeger was de dieselmotor hoorbaar tot op 300 m, hij draaide toen wel 2 halve dagen per week, voor het laatst in ±1983.**
- ⇒ **De machinekamer (heden een berging met wanden in betonpanelen en een dak met asbestcement golfplaten) wordt dan ook bij voorkeur akoestisch geïsoleerd, om de geluidsoverlast voor de buurtbewoners zoveel mogelijk te beperken.**
- ⇒ **Reconstructie van houten onderdelen op begane grond, maal-, steen- en luizolder noodzakelijk voor een maalvaardige werking van het geheel.**

We tonen hierna ter informatie enkele voorbeelden van dieselmotoren bij wind- & watermolens. Bij de molencases die ons bekend zijn, werden de molens en de dieselmotoren niet steeds in één- en dezelfde restauratiefase hersteld :

STENEN BERGMOLEN, RIJKEVORSEL

maalvaardige restauratie,
maar wellicht werd de motor nog niet opnieuw aan de praat gebracht

© <http://www.stenenbergmolen.be/fotos.html>

bron STENEN BERGMOLEN, RIJKEVORSEL
BERGMOLEN MET EEN BOLLINCKX STOOMMACHINE OP DE STAPELVLOER

HEIMOLEN, PULDERBOS (ZANDHOVEN)

enkele jaren na de windmolen, werd de motor in de vroegere molenaarswoning met
magazijn (thans taverne) opnieuw werkklaar gemaakt

© <http://www.zandhoven.be/vrije-tijd/toerisme/de-molen-van-pulderbos/>

links **BELTMOLEN PULDERBOS**
midden **MAGAZIJN & MOLENHUIS** (op heden herberg – restaurant)
rechts **BOLLINCKX DIESELMOTOR IN HET MAGAZIJN, ZICHTBAAR VANUIT HET MOLENHUIS**

De windmolen van Pulderbos werd opgericht door Petrus Meeussen in 1840 en in gebruik genomen in 1843. In 1877 werd de stenen romp verhoogd met 1,50 m en in 1935 werden de wieken verlengd tot 12,50 m. De molen heeft 3 paar molenstenen. De molen was een familiebedrijf .Als eerste molenaar kennen we Petrus Meeussen. Later werden Jan De Meulder – Sophia C. Meeussen de eigenaars. Zij verkochten de molen aan Karel Voets en erfgenamen.

De molen was in gebruik tot circa 1953. De laatste molenaar was Jan Keyzers – Voets . De molen heeft steeds met windenergie, ook tijdens de twee wereldoorlogen, zijn diensten bewezen. Bij K.B. van 14 oktober 1976 werden de molen en zijn omgeving geklasseerd als monument.

Op 6 februari 1987 werd de molen aangekocht door de gemeente Zandhoven om hem volledig te restaureren en maalvaardig te maken. De volledig gerestaureerde molen werd feestelijk ingehuldigd op 18 november 1995 en maalt sindsdien regelmatig.

De mechanische maalterij

De weduwe van Karel Voets en haar kinderen breidden het bedrijf uit in 1926. Ze richtten naast het molenhuis een mechanische maalterij op. De maalinstallatie werd aangedreven door een motor van 15 PK, die werkte op armengas. De mechanische maalterij heeft twee paar molenstenen en een haverpletter. In 1946 werd, om een hoger rendement te bekomen, een cilinder dieselmotor van het merk Bollinckx aangekocht. Deze dieselmotor werd in 1935 gebouwd door de firma SA Les Nouveaux Usines uit Buizingen. Op 23 april 1999 werd deze gerestaureerde mechanische maalterij officieel in gebruik genomen.

Het molenhuis

Rond 1850 liet Petrus Jozef Meeussen een nieuw woongedeelte bijbouwen met zicht op de molen : het huidige molenhuis. De verdieping is van latere datum (1877). In 1926 werd tegen het woonhuis een magazijn voor de mechanische molen aangebouwd.

**MUSEUM PAPIERMOLEN HERISEM (BEERSEL)
& VOORMALIGE KARTONFABRIEK WINDERICKX**

© <http://www.papiermolen.herisem.be>

MUSEUM PAPIERMOLEN HERISEM & VOORMALIGE KARTONFABRIEK WINDERICKX
WATERMOLEN MET EEN BOLLINCKX STOOMMACHINE

een oude éencilinderige Bollinckx met 130 pk. uit 1894. Via een centrale as drijft de stoommachine een aantal machines aan die vroeger deel uitmaken van het proces om karton te vervaardigen en af te werken.

CELISMOLEN, HOEGAARDEN

Recent (2011) is de watermolen CELISMOLEN te HOEGAARDEN door Molenbouw Roland & Kris Wieme bvba gerestaureerd. Dit is een onderslag watermolen, die op 3 manieren kan aangedreven worden :

- het waterrad
- een turbine
- de recent herstellde dieselmotor van McLaren LTD met een vermogen van 40 pk.

boven © Molenbouw Roland & Kris Wieme bvba
INTERIEUR CELISMOLEN : DIESELMOTOR MCLAREN LTD vóór DE RESTAURATIE

onder links © molentijdschrift MOLENECHO's 2/11
EXTERIEUR CELISMOLEN ná DE RESTAURATIE

rechts © www.molenechos.org, foto : Robert Van Rijckeghem, 10.08.2002
INTERIEUR CELISMOLEN : TE HERSTELLEN DIESELMOTOR MCLAREN LTD vóór DE RESTAURATIE

BOEMBEKEMOLEN, MICHELBEKE

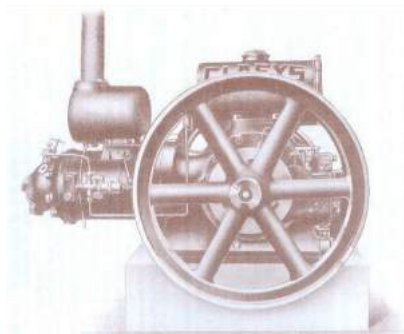
uit het vooronderzoek van de dieselmotor :

De motor werd origineel opgesteld vlak naast de beek in een aparte ruimte. Deze ruimte is zoals de ganse loods geteisterd door verval, teloorgang, instorting, etc. De motor werd bijgevolg deels blootgesteld aan weersinvloeden en buitentemperaturen. Door deze blootstelling is de motor over zijn volledige ' buitenmantel ' in roestige toestand. Na demontage van enkele onderdelen bleek al gauw dat binnenin de motor in zeer goede staat is. Er zijn vrijwel geen sporen te vinden van slijtage. De cilinder en zuiger zijn in perfecte staat. Deze kan nog 90 % à 95 % van zijn capaciteit benutten.

De knalpot, het vliegwiel, de gloeikop, de tank, etc. kunnen mits opkuisen perfect hergebruikt worden. De koelpomp daarentegen, die achter de motor was opgesteld, werkt niet meer. Ook de leidingen hiervan zijn niet meer bruikbaar. Deze pomp zorgde voor koeling met water uit de beek. Omdat een ' nieuwe pomp ' bij eventuele hergebruik storend zal zijn, kan de originele pomp ontmanteld en hersteld worden. Alle koperen buitenleidingen van de motor moeten volledig vervangen worden, deze zijn te sterk verweerd.

Om de motor makkelijk te kunnen opstarten, werd vroeger de gloeikop opgewarmd. Een nieuwe installatie om de motor op te starten lijkt logisch, zelfs noodzakelijk. Hiervoor kan eigenhandig een kleine gasinstallatie gemaakt worden met bobon, leidingen en brander. Er kan een systeem ontwikkeld worden om met een handvat contact te maken en op die manier de gloeikop op te warmen. Een nieuwe uitlaat lijkt ook noodzakelijk, aangezien de originele door zijn grote lengte moeilijk te kuisen is.

Bij verplaatsing van de motor dient deze vastgemaakt te worden met riemen rond de assen van de vliegwielen. Om risico op schade te voorkomen is het aangewezen een voorlopig onderstel te maken zodat de motor makkelijk te manipuleren is.

links

© vzw NATUURPUNT BEHEER, Mechelen (Boembekemolen)
UIT HET TIJDSCHRIFT " HISTORIEK CLAEYS ZEDELGEM – DEEL 1 : CLAEYS ALS MOTORBOUWER ", EEN UITGAVE VAN DE VZW OUDE TREKKERCLUB.

rechts

© zwalmvateiflash.skynetblogs.be
INTERIEUR BOEMBEKEMOLEN MET CLAEYS - DIESELMOTOR na restauratie

links

© www.molenechos.org, foto : Marnix Bogaert, Marke, 17.10.2005
EXTERIEUR BOEMBEKEMOLEN na restauratie

rechts

© Geoportaal Onroerend Erfgoed
KAART FERRARIS 1777, BLAD 38 B
**LIGGING MOULIN de BOMBEEK LANGS DE SWALM
net boven Hameau VERRENDRIESCH**

Op 11 mei 2014 is de watermolen BOEMBEKEMOLEN te MICHELBEKE officieel geopend na een volledige restauratie met revisie van de semi dieselmotor CLAEYS.

B.4 WINDAANDRIJVING & MECHANISCHE AANDRIJVING

én restaureren en reconstrueren houten stelling, kap, wiekenkruis,...
én restaureren dieselmotor = mechanische aandrijving

Deze molentechnische restauratieoptie is een combinatie van restauratieoptie 2.2 WINDAANDRIJVING en restauratieoptie 2.3 MECHANISCHE AANDRIJVING, waarbij de windmolen zowel kan draaien en malen met de wind als mechanisch aangedreven door de dieselmotor; zoals ook ten tijde van de bescherming in 1944 mogelijk was, weliswaar toen met een armgasmotor.

De Molen Van Kerrebroeck kan op deze manier zelfs een belangrijk voorbeeld worden van een windmolen die aangedreven wordt door een dieselmotor. Op heden functioneert er (wellicht) nergens een windmolen waar er ook een dieselmotor aanwezig is en waar deze effectief wordt gebruikt als de wind het laat afweten.

- ⇒ **Het herstel van de windaandrijving vraagt een zéér zware financiële inspanning én van de Vlaamse Gemeenschap én van de gemeente Jabbeke.**
- ⇒ **Deze benadering is ook nog exclusief alle andere noodzakelijke molentechnische op punt stellingen op de begane grond en de diverse zolders, waar zéér veel houten molentechnische fragmenten alles behalve de tand des tijds goed hebben doorstaan...**
- ⇒ **De Molen Van Kerrebroeck kan in de toekomst mechanisch worden aangedreven na revisie en herstel van de Crossley-dieselmotor.**
(is mogelijk, zoals dit blijkt uit nazicht Monumentenwacht vzw d.d. 11.04.2016)
- ⇒ **De uitbreiding van de huidige bescherming met de "dieselmotor" kan gemotiveerd worden (supra), dan pas kunnen de restauratiewerken aan de dieselmotor ook in aanmerking komen voor een erfgoedpremie.**
(de dieselmotor is op heden niet beschermd als monument en komt op heden niet in aanmerking voor een erfgoedpremie)
- ⇒ **Een dieselmotor maakt veel lawaai en geeft toch wat uitstoot. Vroeger was de dieselmotor hoorbaar tot op 300 m, hij draaide toen wel 2 halve dagen per week, voor het laatst in ±1983.**
- ⇒ **De machinekamer (heden een berging met wanden in betonpanelen en een dak met asbestcement golfplaten) wordt dan ook bij voorkeur akoestisch geïsoleerd, om de geluidsoverlast voor de buurtbewoners zoveel mogelijk te beperken.**
- ⇒ **Reconstructie van houten onderdelen op begane grond, maal-, steen- en luizolder noodzakelijk voor een maalvaardige werking van het geheel.**
- ⇒ **Een werkzame molen zal gegarandeerd beter onderhouden worden dan een stilstaand exemplaar, want rust roest !**

B.5 ELEKTRISCHE AANDRIJVING

Als hedendaags en stiller (aanvullend) alternatief voor de mechanische aandrijving door de dieselmotor; kan men in de toekomst ook opteren om de Molen Van Kerrebroeck aan te drijven met een elektromotor. Dit laat toe om op eenvoudige wijze het maalmechanisme te demonstreren aan bezoekers. Men kan eventueel ook slechts delen in beweging zetten en de rest als relict bewaren.

De elektromotor kan ook gezien worden in de interessante en verdergezette evolutie van aandrijving door de wind tot mechanische aandrijving die de Molen Van Kerrebroeck doormaakte tot vandaag de dag.

- ⇒ **ofwel : enkel en alleen aandrijving door de elektromotor & de Crossley-dieselmotor wordt behouden als relict, maar wordt niet hersteld en in dienst gesteld**
- ⇒ **ofwel : aandrijving mogelijk zowel door de elektromotor als windaandrijving**
(als aanvulling op restauratieoptie 2.2 WINDAANDRIJVING)
- ⇒ **ofwel : aandrijving mogelijk zowel door de elektromotor als de Crossley-dieselmotor**
(als aanvulling op restauratieoptie 2.3 MECHANISCHE AANDRIJVING)
(als aanvulling op restauratieoptie 2.4 WINDAANDRIJVING & MECHANISCHE AANDRIJVING)

B.6 MUSEALE OPSTELLING MOLENTECHNISCHE FRAGMENTEN

zonder de Molen Van Kerrebroeck draai- & maalvaardig te restaureren, noch door middel van windaandrijving, noch mechanische aandrijving

Volgens de Werkgroep West-Vlaamse Molens vzw zou het al een prachtige aanwinst zijn voor de gemeente Jabbeke mocht de molenromp gerenoveerd worden in zijn huidige gedaante met herstel van de bakstenen molenromp, veilige toegankelijkheid tot de kapzolder en herstel van het bestaande molenmechanisme, gevolgd door een museale opstelling van de nog aanwezige molentechnische onderdelen (in goede staat) zodat de werking wel nog kan geduid worden aan bezoekers. In dit geval blijft de Crossley - dieselmotor enkel bewaard als getuige van een rijk verleden.

⇒ **Al het bouw- & molentechnische binnenwerk is echter zwaar beschadigd, zoals dit ook ten overvloede blijkt uit nazicht Monumentenwacht vzw d.d. 11.04.2016. Gezien de rotte toestand van het overgrote deel van de molenonderdelen, zal er weinig kunnen hergebruikt of deels gerestaureerd worden en zal het binnenwerk van de molen bijgevolg slechts beperkt museaal kunnen opgesteld worden (zonder reconstructie).**

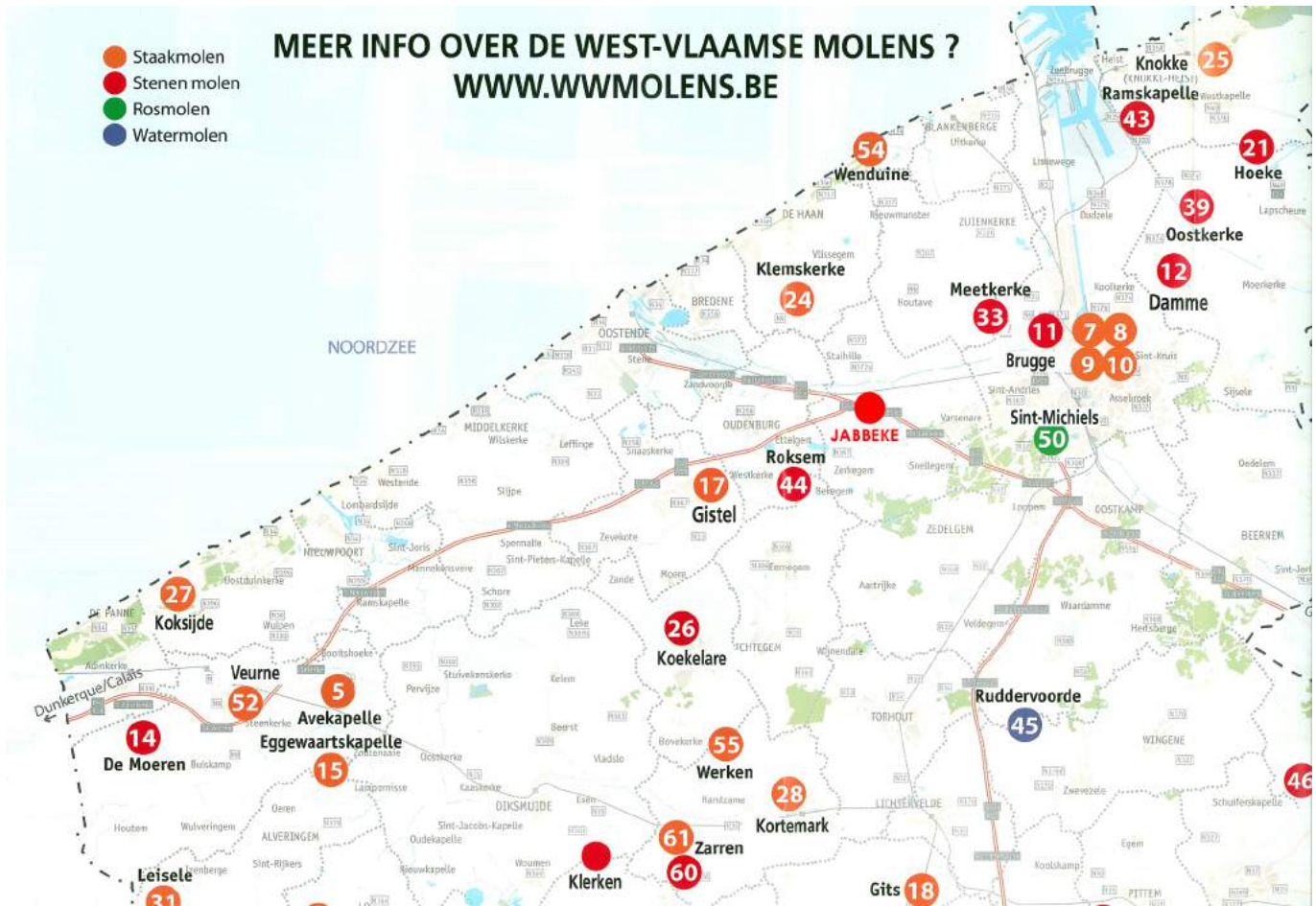
⇒ **De uitzonderlijk rijke bouwhistoriek van de ooit door de wind aangedreven Molen van Kerrebroeck kan ook in de molen worden geëvoeerd of gevisualiseerd aan de hand van informatiepanelen met foto's, historische bronnen, ...**

© architectuurstudio de schacht & partner(s) bv ovv bvba
ter informatie :
**INFORMATIEPANELEN IN HET TORENKOT VAN DE BEEUWSAERTMOLEN
BIKSCHOTE (LANGEMARK – POELKAPPELLE)**

⇒ **Aangezien er in de onmiddellijke omgeving van Jabbeke nog meerdere volwaardige werkende windmolens terug te vinden zijn, die ook op regelmatige basis te bezoeken zijn in volle activiteit én om hoger vermelde redenen, is de keuze voor een niet – maalvaardige (karkas)restauratie te verantwoorden.**

(fragment uit de recente kaart van de Werkgroep West-Vlaamse Molens, 2016)

© werkgroep West-Vlaamse Molens
ter informatie :
MOLENKAART WEST-VLAANDEREN, derde uitgave d.d. 2016

in de onmiddellijke omgeving van Jabbeke :

- 7 SINT-JANSHUISMOLEN, BRUGGE
- 8 KOELEWEIMOLEN, BRUGGE
- 9 DE NIEUWE PAPEGAAI, BRUGGE
- 10 BONNE CHERIE, BRUGGE
- 11 ZANDWEGEMOLEN, BRUGGE, SIT-PIETERS (STELLINGMOLEN)
- 12 SCHELLEMOLEN, DAMME
- 17 OOSTMOLEN, GISTEL
- 21 HOEKEMOLEN, HOEKE (DAMME)
- 24 GEERSENSMOLEN, KLEMSKERKE (DE HAAN)
- 25 KALFMOLEN, KNOKKE (KNOKKE – HEIST)
- 43 MOLEN VAN CALLANT, RAMSKAPELLE (KNOKKE – HEIST)
- 44 WITTE MOLEN, ROKSEM (OUDENBURG)
- 54 HUBERTMOLEN, WENDUINE (DE HAAN)

C. HERBESTEMMING

kan samengaan met molentechnische optie 2.6. MUSEALE OPSTELLING

In het geval van een niet-maalvaardige (karkas)restauratie, kan er ook nagedacht en overlegd worden met Onroerend Erfgoed over een herbestemming van de Molen Van Kerrebroeck. Er wordt dan gezocht naar een aangepaste functie (educatief, landschappelijk, toeristisch, sportief,...) binnen de leefgemeenschap van Jabbeke, aangepast aan de tijdsgeslacht.

De nieuwe bestemming zal de erfgoedwaarden, o.a. de eventueel nog te behouden molentechnische uitrusting zoals de molenstenen, moeten respecteren.

De ingrepen die noodzakelijk zijn voor de nieuwe bestemming moeten reversibel zijn : het monument moet op eenvoudige wijze in zijn oorspronkelijke toestand kunnen hersteld worden. Door de status als monument en door de aanwezigheid van waardevolle elementen in het interieur, is het behoud van de publieke toegankelijkheid een meerwaarde.

Bij het zoeken van een nieuwe bestemming moet rekening gehouden worden met de nadelen en voordelen van dit gebouw :

NADELEN

- relatief beperkte (cirkelvormige) vloeroppervlaktes per zolder
- beperkte plafondhoogte op de zolders
- eerder moeilijk beloopbare trappen
- grote warmteverliezen doorheen de wanden, onmogelijkheid tot thermische isolatie;
- delicate vochtshouwing

VOORDELEN

- 'ongewoon' bouwvolume met een rijke agrarisch - industriële geschiedenis, dat de interesse wekt van bezoekers & passanten
- hoogte, mogelijkheid tot uitzicht
- de bewaarde molenstenen en andere molentechnische inhoud geeft het interieur een unieke dimensie
- het afzonderlijk bijgebouw met de dieselmotor biedt extra ruimte en mogelijkheden, bvb integratie sanitair, hoewel de huidige vrije ruimte hiervoor te beperkt is.

Rekening houdend met deze elementen vraagt het gebouw een kleinschalige herbestemming, waarbij de integrale toegankelijkheid van de verdiepingen en klimaatbeheersing (verwarming, e.d.) van ondergeschikt belang zijn.

Mogelijke herbestemmingen voor de Molen van Kerrebroeck :

- de bovenste zolder zou kunnen fungeren als uitkijkpunt op het landschap, de Molen Van Kerrebroeck is immers een zeer hoge molen, maar wat is er te zien? Is er zicht op zee of op molens & kerken in de buurt?
- toeristisch en educatief bezoekerscentrum
- ruimte voor kunst : atelier, workshops, exposities,...
- oprichting kunstwerkgroep die in eigen beheer activiteiten organiseert en een platform biedt voor ontmoeting tussen plaatselijke kunstenaars van verschillende takken; naast de vaste agenda van de kunstwerkgroep kan de ruimte gereserveerd worden voor allerlei kleinschalige culturele activiteiten.
- vaste locatie voor gidsen, startpunt voor centrumwandelingen of bezoeken.
- ruimte voor lezingen, voordrachten, boekvoorstellingen,...
- uitvalsbasis bij organisatie evenementen in het centrum van Jabbeke
- aansluitpunt elektriciteit en water, sanitaire voorzieningen
- klimmogelijkheid exterieur tegen de molenromp

Ter vergelijking infra enkele voorbeelden van niet-maalvaardig gerestaureerde molenrompen.

8. BIJLAGEN

bijlage 11 : RESTAURATIE-OPTIES : blz. 25/28

© www.molenechos.org

links **VERMEULENS MOLEN ELVERDINGE** (IEPER)
Historische postkaart, collectie G. Deraedt, Leidschendam
rechts **VERMEULENS MOLEN ELVERDINGE** (IEPER) **OP HEDEN**
foto : Donald Vandenbulcke, Staden

Als allereerste voorbeeld van een molenromprestauratie halen we de VERMEULENS MOLEN te ELVERDINGE (leper) aan. Toen omstreeks 1909 het wiekenkruis werd uitgehaald kon de molen enkel nog mechanisch aangedreven worden. Deze molen is echter pas beschermd in 1975. De molenromp en de mechanische maalderij, met dieselmotor type L 25PK, werden in 1993 - 1994 hersteld. De mechanische maalderij bleef bewaard en is ingericht op de benedenverdieping en op de eerste drie zolders.

Meer recent, 2000 – 2002, werd de molenromp van de DOORNZELEMOLEN te DOORNZELE (Evergem) gerestaureerd tot een ontmoetingsruimte. In 1945 werd de molen, toen nog voorzien van wieken, beschermd als monument. Tijdens een februaristorm in 1948 ging de molen door de vang en het gevluicht en de assekep braken af. In de resterende romp bleef een mechanische maalderij actief tot rond 1970, met o.m. drie elektromotoren. "Aangezien Evergem al twee nog functionerende molens telt, wou de gemeente de molen van Doornzele niet maalvaardig maken. Een kap en wieken waren dus niet nodig. Dankzij een uitstekend vakmanschap werd van de romp een prachtig gebouw gemaakt.", aldus toenmalig burgemeester P. Van Grembergen.

© www.molenechos.org

links **DOORNZELEMOLEN DOORNZELE** (EVERGEM)
Historische postkaart, Verzameling Ons Molenheem
rechts **DOORNZELEMOLEN DOORNZELE** (EVERGEM) **OP HEDEN**
foto : Donald Vandenbulcke, Staden

8. BIJLAGEN

bijlage 11 : RESTAURATIE-OPTIES : blz. 26/28

Ook de VREDESMOLEN, vroeger genoemd MOLEN VANCOILLIE te KLERKEN (Houthulst) werd niet -
maalvaardig gerestaureerd, maar heeft een restauratie ondergaan als een publiek toegankelijke
ruïne met trappen. Het was helemaal niet de bedoeling om de molen volledig aan de buiten- en
de binnenkant te restaureren en hem maalvaardig te maken. Er komt een tentoonstellingsruimte
en een gedenksteen in de open lucht met als thema de Eerste Wereldoorlog. Tijdens WO I was dit
een belangrijke observatiepost voor het Duitse leger : het onmetelijke slagveld van de IJzervallei én
de Westvlaamse heuvels én zelfs het kustgebied aan de Noordzee

passage uit de brochure : HOUTHULST, BEELD VAN EEN OORLOG

Alhoewel Klerken geregeld onder zwaar artillerievuur kwam te liggen bleef de situatie ook daar 4
jaar lang ongewijzigd. Het dorp op de heuvel ontpopte zich wel tot het ideale observatiepunt
voor de Duisters. Van hieruit kon het slagveld van de IJzervallei bespied worden, maar ook de
West-Vlaamse heuvels en zelfs het kustgebied zijn van hieruit zichtbaar.

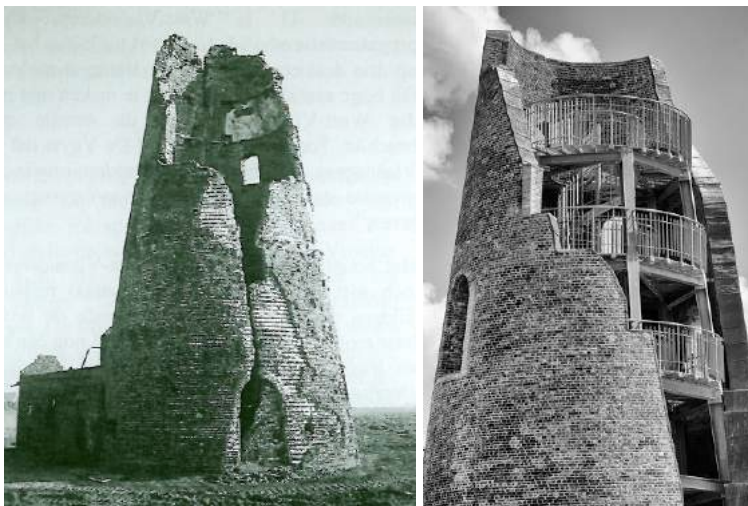
© www.molenechos.org

links **MOLEN VANCOILLIE, KLERKEN (HOUTHULST) DUITSE UITKIJKPOST TIJDENS WO I**

Historische postkaart, collectie G. Deraedt, Leidschendam

rechts **MOLEN VANCOILLIE, KLERKEN (HOUTHULST) RESTANTEN NA WO I**

Historische postkaart, collectie G. Deraedt, Leidschendam

© www.molenechos.org

links **NA WO I, VERDERE AFTAKELING TOT NET VOOR DE RESTAURATIE TOT VREDESMOLEN**

© architectuurstudio de schacht & partner(s) bv ovv bvba

**BEHOUD RUÏNE VAN DE VREDESMOLEN OP HEDEN NA RESTAURATIE
MET VERSTERKINGSKERN IN STAAL & UITKIJKPLATFORM**

De stenen Moulin des Golettes te Velaine – sur - Sambre (Sambreville) is onlangs gerestaureerd.
Er was een grondige romprestauratie noodzakelijk door de erge uit- & afbrokkeling van de stenen
van de molenromp. De plaatsing van een nieuw waterdicht dak, dat enige vormgelijkenis
vertoont met het vroegere dak, was eveneens onontbeerlijk. (opening : 12 september 2008)

8. BIJLAGEN

bijlage 11 : RESTAURATIE-OPTIES : blz. 27/28

© BSolution Architectes scprl, GEMBLOUX

RESTAURATIE MOULIN DES GOLETES (18de eeuw) 2007 – 2008

links

AANVANG VERVAL

midden

DAK VERDWIJNT GELEIDELIJK

STREEKEIGEN " AJUINEKAP ", ZOALS OOK IN OOST – VLAANDEREN

BIJ DE TER HENGST MOLEN TE NUKERKE (MAARKEDAL)

rechts

UIT- & AFBROKKELING VAN STENEN OP VELE PLAATSEN

blog AUVELAIS © Bernard JANSENS

RESTAURATIE EN HERBESTEMMING MOULIN DES GOLETES

Er is te Velaine – sur - Sambre zeer duidelijk geopteerd voor een afgewogen technisch en architecturaal concept, met toevoeging van hedendaagse materialen. Rondom aan de basis van het dak zijn er vensters zodat de molen als een ware uitkijktoren kan dienen. Er kwamen voorzieningen voor de torenuil en de vloermuizen. De koperbedekking verhoogt de duurzaamheid. Inrichting met aluminium vloeren en trappen. Op het gelijkvloers is er een vergaderruimte ingericht, daarboven een tentoonstellingsruimte en op de bovenste zolder staat een oriëntatietafel met foto's en teksten over de onmiddellijk omringende omgeving.

- ⇒ Een uitkijktplatform of "viewpoint" op de bovenste vloer, waarbij de muren dienst doen als borstwering, m.a.w. zonder moderne uitbouw; de huidige verschijningsvorm blijft hierbij intact. De noodzakelijke extra werkzaamheden voor de functie als uitkijktoren zijn niet premiegerechtigd.
- ⇒ Herbestemming (extra functie) op een discrete manier en verenigbaar met de erfgoedwaarden van het monument en de visie op de restauratie.

D. **BESLUIT na OVERLEG met ONROEREND ERFGOED**

De doelstellingen worden grondig verantwoord ten overstaan van de waarden van het monument die aan de grondslag van de bescherming liggen. Deze doelstellingen geven aan welke toestand men wenst te bereiken en op welke wijze.

Door de verstoorde windvang is de optie om de molen zijn oorspronkelijk gevluht en houten stelling terug te geven eerder niet aan de orde; dit vanwege het omgevingsaspect, de stabiliteitsproblematiek,...

Uit de historische nota, de beschrijving en de inventaris van de erfgoedwaarden blijkt dat de erfgoedwaarde zich momenteel in hoofdzaak bevindt in de buitenschil van de molen en het molenbinnenwerk op het gelijkvloers en de eerste verdieping.

1. Ruïneconservatie
De bakstenen molenromp krijgt een conserverende behandeling met behoud van alle bouwsporen, met de mogelijkheid om de roosteringen uit te voeren afwijkend van de huidige toestand (andere materialen en/of oplegging of weglating). De verschillende mogelijkheden zijn te preciseren bij de opmaak van het restauratiedossier. De molenromp met zijn historische sporen is in stand te houden door het inboeten van scheuren, het herstellen van gedegenereerd metselwerk en het consolideren van de fundering. De molenromp dient een zo klein mogelijke toegevoegde belasting te krijgen. Reconstructie van verdwenen houten gaanderij en molenkap worden niet uitgevoerd : de Molen Van Kerrebroeck wordt niet maalvaardig gerestaureerd door wind- of mechanische aandrijving. Deze aanpak verschilt van een molentechnische restauratie waardoor het vooronderzoek baksteen & mortel overbodig wordt.
2. Omwille van de ontoegankelijkheid van de hoger gelegen zolders wordt de inventaris van de molenonderdelen vervat in het uitvoeringsdossier en beperkt deze zich in dit beheersplan tot de bestaande documentatie.
3. De slechte toestand van bepaalde molentechnische onderdelen beperkt de functionele werking ervan, en kan noodzaken tot een museale opstelling. De definitieve onderbouwde visie op het toekomstig beheer van de molentechniek zal wegens de ontoegankelijkheid tijdens de restauratieve uitvoeringsfase dienen te gebeuren; dan zal bepaald worden welke onderdelen een museale opstelling krijgen of te documenteren zijn en welke riemen, poelies, assen, raderen kunnen werken. Het onroerend erfgoedbesluit stelt immers dat het aanbevolen is om minstens de molen te laten werken daar waar het mogelijk is volgens art. 6.1.5 en art. 11.2.4.
4. De dieselmotor is, alhoewel niet beschermd en bijgevolg niet-premiegerechtigd, te behouden en te beschermen tegen weersinvloeden, als onmisbaar element in de werkingsgeschiedenis van deze molen. De waarde van de molenromp samen met de dieselmotor is immers uitzonderlijk vanwege de evolutie naar mechanische maalderij onder druk van economische en technologische ontwikkelingen vanaf de jaren 1944 tot wanneer hij beroepsmatig is stilgevallen ±1963 en na de datum van bescherming 1944. De wijze waarop de aandrijving vanuit het bijgebouw, via riemen, werd overgebracht naar een aandrijf-as die door de molenromp steekt, is uniek in Vlaanderen. Er zijn voorbeelden met een bijgebouw aangebouwd tegen de molenromp, waarbij de aandrijving dus inwendig verloopt met as of riemen. De aandrijving waarbij het bijgebouw los staat en de riemen buiten hangen, is uitzonderlijk. Zie ook 'In de ban van Ceres' van Frank Becuwe. De rijke geschiedenis van deze molen met zijn talrijke en verschillende werkingsstadia kan bijkomend geïllustreerd worden aan de hand van een museale evocatie.

De beheersdoelstellingen worden hierna opgesplitst in hoofd- en nevendoelestellingen. De bouwhistoriek van de Molen Van Kerrebroeck is uiterst belangrijk in het bepalen van de erfgoedwaarden en de verschillende beheersdoelstellingen en restauratieopties.

cfr. 2. HISTORISCHE NOTA, 3.2.3. DIAGNOSENOTA & 4. ERFGOEDWAARDEN.